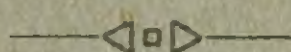
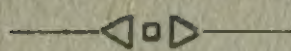
Eesti rahwalaulud

Põiminud

M. J. Eisen

Tallinnas,
G. Pihlaka raamatukaupluse kirjastus

Eesti rahwalaulud.

Põiminud
M. J. Eisen.

Kuresaares,
T. Liiw'i trükk,
1919.

Eesti Kirjanduse Seltsi koolikirjanduse toimekond.

Nooresoo kirjawara nr. 46.

I. Jutustawad laulud.

Loomine.

Läksin, läksin, käisin, käisin,
Läksin alla mere äärde,
Lükkasin laeva liivikusse,
Paadi alla abajasse.
Hakkasin merda pühkimaie,
Mere ääri äestamaie,
Pühkisin pühkmed meresse,
Laiad laastud laenetesse.
Mis seal pühkmessa pupitseb
Ja seal laenessa lapitseb?
Hallikirju linnukene,
Punase kirjud hambad suussa,
See seal pühkmessa pupitses,
Ja seal laenessa lapitses.
Hakkas laenest lendamaie,
Lendas meie kopli alla;
Meie koplis kolmi põõsast,
Üks oli kulda, teine karda,
Kolmas haljasta hõbedat:
Lendas ümber kuldapõõsa,
Korra ümber kardapõõsa,
Hakkas hõbet armastama,
Hakkas pesa pesitama:
„Siia pean pesa pesima,
Siia pean munad munema,
Pojad armsad haudumaie".

Pesis kuu, pesis kaksi,
Paari päeva peale kauba
Kogus kortel kolmat kuuda,
Nädaliku neljat kuuda,
Veerandiku viiet kuuda.

Hakkas mune munemaie.
Munes kuu, munes kaksi,
Munes kortel kolmat kuuda,
Nädaliku neljat kuuda,
Veerandiku viiet kuuda.

Hakkas poegi haudumaie,
Haudus kuu ja haudus kaksi,
Haudus kortel kolmat kuuda,
Nädaliku neljat kuuda,
Veerandiku viiet kuuda.

Hakka s poegi söötemaie.
Söötis kuu, söötis teise,
Söötis kuu kolmandama,
Nädaliku neljat kuuda,
Veerandiku viiet kuuda.

Hakkas poegi arvamaie,
Mis neist poegist saadanekse?
Arvas kuu, arvas teise,
Arvas kuu kolmandama,
Nädaliku neljat kuuda,
Veerandiku viiet kuuda

Siis hakkas poegi pillutama,
Ühe pani kadakaks mäele,
Teise kiviks põllu peale,
Kolmanda täheks taevasse,
Neljanda kuuks kõrgesse,
Viienda päevaks paistemaie.

Kudas seda kalja hautatakse,
Kui pole kadakat mäella,
Kudas seda virret keedetakse,
Kui pole kivi põllu pealla,

Kudas seda ööda arvatakse,
Kui pole tähti taevassa,
Kudas seda teeda käidanekse,
Kui pole kuuda taevassa,
Kudas seda heina kuivatakse,
Kui pole päeva paistemassa!

Suur tamm.

Õekesed hellakesed,
Lähme merda pühkimaie,
Mere äärta äigamaie,
Luuad kuldased käessa,
Hõbedased luuawarred,
Siidised luua sidemed.
Kuhu me pühkmed pühime,
Kuhu me laastud laome?
Pühime pühkmed meresse,
Laome laastud lainetesse.

Mis sealta meresta tõusis?
Tammi sealt meresta tõusis,
Tammi pikka, tamme paksu,
Tammi pikka, tamme laia,
Tammi üheksatharune,
Tammi kaheksakandine.

Viisin tamme isa õue.
Istutin isa iluksi:
Kasva tammi, jõua tammi,
Kasva tammi taevaasse,
Oksad pilvesse pugege!
Lõdisege lehed laiad,
Iuurduge punased juured!“

Siis tulin homme vaatamaie,
Kas on tammi taeva kasvand,
Oksad pilvesse pugenud.

Ei olnd tammi taeva kasvand,
Oksad pilvesse pugenud.

Viisin tamme venna õue,
Istutin venna iluksi:
Kasva tammi, jõua tammi,
Kasva tammi taevaasse,
Oksad pilvesse pugege,
Lõdisege lehed laiad,
Iuurduge punased juured!

Siis tulin homme vaatamaie,
Kas on tammi taeva kasvand,
Oksad pilvesse pugenud,
Lõdisevad lehed laiad,
Iuurdunud punased juured?

Ei olnd tammi taeva kasvand,
Oksad pilvesse pugenud.

Viisin tamme peiu õue,
Istutin peiu iluksi:
Kasva tammi, jõua tammi,
Kasva tammi taevasse,
Oksad pilvesse pugege,
Lõdisege lehed laiad,
Iuurduge punased juured!

Siis tulin homme vaatamaie,
Kas on tammi taeva kasvand,
Oksad pilvesse pugenud,
Lõdisevad lehed laiad,
Iuurdunud punased juured?

Tammi kasvand taevaasse,
Oksad pilvesse pugenud,
Lehed kuuda kustutasid,
Teised tähti pillutasid,
Kuu pidi lööma kuueks tükiks,
Taeva lööma viieks tükiks.

Hellakene, vennakene,
Kaasakene, kallikene,
Ihu kirves, häili mõõka,
Tee tapper teravaksi,
Raiu maha raudatammi,
Raudatammi, hiieleppa!

Mis sest tammesta tehakse?
Tüükast tehaks tünderida,
Otsast õlle ankurida,
Keskelt saame kirjalaudu,
Vahelt viinavaatisida,
Ladvast laste laululauda,
Kõsterile kirjalauda,
Papile pajatislauda,
Otsast saab orilapuida,
Varrest neiu veimevakka,
Lehtedesta linnakene!

Ilulaul.

Jlu sõitis jõge pidi,
Laulu laia välja pidi,
Hobu hoietud eessa,
Regi tammine tagana,
Naine roogune reessa,
Sõnad sõelaga sülessa.
Laulud lõngaga kaelassa.

Näginekse, kuulunekse,
Kes küll vasta puutunekse,
Puutunekse, juhtunekse?
Vasta puutus poiste hulka,
Kamand kaabukandajaida.
Nemad haardsid küsitella,

Küsitella, nõuatella:
Kuhu lähed, Ilukene,
Kuhu lased, laulukene?
Kas sa, Ilu meile tuled,
Kas sa, tantsu, meida tahad?

Ilu keelilla kõneles,
Ilu taidis[1], vasta lausus:
Ega ma Ilu teile lähe,
Ega ma tantsu teile taha;
Ei ma taha poiste hulka,
Kallu ei poiste kamandusse,
Ihata ei poiste ilu,
Taheta ei poiste tantsu,
Poistel onvad[2] puised sõnad,
Lõhmuksised laulukesed.
Lähete nurme kündema,
Kallute atra kandema,
Sealla ilu unustate,
Laulu meelest minetate.

Ilu sõitis jõge pidi,
Laulu laia välja pidi,
Hobu hoietud eessa,
Regi tammine tagana,
Naine roogune reessa,
Sõnad sõelaga sülessa,
Laulud lõngaga kaelassa.

Näginekse, kuulunekse,
Kes küll vasta puutunekse,
Puutunekse, juhtunekse?
Vasta puutus naiste hulka,
Puutus lidu[3] linikpäida[4].
Nemad haardsid küsitella,
Küsitella, nõuatella:
Kuhu lähed, Ilukene,
Kuhu lased, laulukene?
Kas sa, Ilu, meile tuled,
Kas sa, tantsu, meida tahad?

Ilu keelilla kõneles,
Ilu taidis, vasta lausus:
Ega ma Ilu teile lähe,
Ega ma tantsu teile taha;
Ei ma taha naiste hulka,
Kallu ei naiste kamandusse,
Taha ei ligi linikpäida,
Ihata ei naiste ilu,
Taheta ei naiste tantsu,
Kaeta ei naiste kargust[5];
Naiste läks nalja Narvamaale,
Naiste läks lusti Luigamaale,
Õunapuusse ilusasse,
Verevasse vislapuusse;
Teie ilu unustate,
Laulu meelest minetate:

On teil lapsed pisukesed,
Onvad kasinad kanased,
Lähete ulli uinutama,
Meelimarja minetama,
Saa ei te laulu laulamaie,
Saa ei te ilu iskimaie,
Sestap te ilu unustate,
Laulu meelest minetate.

Ilu sõitis jõge pidi,
Laulu laia välja pidi,
Hobu hoietud eessa,
Regi tammine tagana,
Naine roogune reessa,
Sõnad sõelaga sülessa,
Laulud lõngaga kaelassa.

Näginekse, kuulunekse,
Kes küll vasta puutunekse,
Puutunekse, juhtunekse?
Vasta puutus neiu hulka,
Kamand kardavanikuida[6],
Nemad haardsid küsitella,

Küsitella, nõuatella:
Kuhu lähed, Ilukene,
Kuhu lased, laulukene?
Kas sa, Ilu, meile tuled,
Kas sa, tantsu, meida tahad?

Ilu keelilla kõneles,
Ilu taidis, vasta lausus:
Küllap ma Ilu teile lähen,
Küllap ma tantsu teida tahan;
Lähen lustil neiu hulka,
Kallun neiu kamandusse,
Tahetie neiu tantsu,
Kaetie kao kargust,
Ihati ilupidamist.
Ega te ilu unustele,
Laulu meelest minetele:
Neiul ilu eessa jooksis,
Nalja tagana naeratas,
Ise keeras keskeessa,
Ise valas ta vahella, —
Sestap te ilu ei unusta,
Laulu meelest ei mineta.
Kui on kuu kirja seessa,
Päeva pesa ääre pealla,
Nii on neiud ilu seessa,
Lapsed laulude vahella.

Tuli Ilu neiu hulka,
Kaldus neiu kamandusse,
Tuli tema ihatessa,
Kaldus tema kareldessa.

Sõnade seletus: 1. taidma — mõistma. 2. onvad — mitmus sõnast „on". 3. lidu — salk. 4. linikpää — naine, sest et nad „linikut" pääs kannavad. 5. kargus — hüppamine. 6. kardavanis — neid ehk neiu, tüdruk, sest et nad „kardvanikuid" (pärgi) peas kannavad. Dr. J. Hurti järele.

Ilmatütar.

Neiukene noorukene,
Noorukene, nõrgakene,
Tõusis üles homikulla,
Vara enne valgeeda.
Vaatas uksest üle õue,
Astus aida ette välja,
Muil oli muru ju pühitud.
Laastud labidale pandud,
Nende muru pühkimata,
Laastud laial lohakile.

Läks aga kärmesti emale,
Astus oma eide ette:
„Emakene, hellakene,
Mammakene, marjakene,
Anna mulle aida võti,
Keera mulle kirstu võti!"

Ema andis aida võtme,
Keeras kätte kirstu võtme.

Läks aga aida mäele,
Kirju kirstu külje peale,
Vaka valgee varale,
Ajas selga armsa hame,
Pani peale hõbe ehted,
Säädis rinda suure sõle,
Köitis vööle vahva vöö,
Pani ette sinipõlle.

Neiukene noorukene,
Noorukene, nõrgakene,
Läks aga luuda tegemaie,
Kuldaluuda kuusikusse,
Vaskiluuda varikusse,
Hõbeluuda lepikusse.
Läks aga tüki metsa teeda,

Tüki teeda, pala maada,
Tuli vasta sile sööti.
Mis seal söödi keskeella?
Tammi söödi keskeella.
Mis selle tamme juure pealla?
Mesimari, magus maasik.
Neiu maitses mesimarja,
Mesimarja, magust marja;
Sest sai neiu ilmailu,
Ilmailu, päevavalu,
Istus ilma weere peale,
Kuu kulla poole peale,
Paistis sealta palju maada,
Palju maada, tüki teeda,
Paistis isa paja peale,
Valgus venna väravasse,
Poole ilma'ta ilustas,
Poole valdagi valgustas.

Kes läks koju kutsumaie,
Kes läks maija manitsema?
Isa läks koju kutsumaie,
Isa läks maija manitsema:
„Tule koju, tütrekene,
Kõnni koju, kullakene!“

Neiu noori pärimaie,
Kudruskaela küsimaie:
„Mida tööda tegemaie,
Mida asja ajamaie?“

Isa varsti vastamaie,
Tütrele ju tunnistama:
„Tule rehte peksamaie,
Kõnni kooti kandamaie!“

Neiu wasta vaidlemaie,
Nõnda ütlema isale:
„Vii resti rehe peale,
Pane kulda koodi peale,
Küll see resti peksab rehe,
Küll see kulda kogub vilja!“

Ei see resti peksnud rehte,
Ei see kulda kogund vilja.

Ise istus ilma veere pealla,
Kuu kulla poole pealla,
Poole ilma ta ilustas,
Poole valdagi valgustas.

Kes läks koju kutsumaie,
Kes läks maija manitsema?
Ema läks koju kutsumaie,
Mamma maija manitsema:
„Tule koju, tütrekene,
Kõnni koju, kullakene!"

Neiu noori pärimaie,
Kudruskaela küsimaie:
Mida tööda tegemaie,
Mida asja ajamaie.

Neiu vasta vaidlemaie,
Kudruskaela kuulutama:
„Viи linik lehma peale,
Kapetadki karja peale.
Küll see linik lüpsab lehma,
Karja saadavad kapetad!"

Ei see linik lüpsnud lehma,
Saatnud karja ei kapetad!"

Ise istus ilma weere pealla,
Kuu kulla poole pealla,
Poole ilma ta ilustas,
Poole valdagi valgustas.

Kes läks koju kutsumaie,
Kes läks maija manitsema?

Vend läks koju kutsumaie,
Vend läks maija manitsema.

„Tule koju, õekene,
Kõnni koju, kullakene,

Tule sõõrdu sõtkumaie,
Lenda leppa laasimaie!“

Neiu vasta vaidlemaie,
Kudruskaela kuulutama:
„Pane sõlgi sõõru peale,
Lehed lepa ladva peale,
Küll see sõlge sõtkub sõõru,
Lehed laasivadki lepa.“

Ei see sõlge sõtkund sõõrdu,
Ei need lehed laasind leppa.

Ise istus ilma veere pealla,
Kuu kulla poole pealla,
Poole ilma ta ilustas,
Poole valdagi valgustas.

Kes läks koju kutsumaie,
Kes läks maija manitsema?

Õde läks koju kutsumaie,
Õde maija manitsema:
„Tule koju, õekene,
Kõnni koju, kullakene,
Veimewakk valmistamata,
Annivakk arendamata,
Tule vokki veeretama,
Kullast lõnga ketramaie!“

Neiu vasta vaidlemaie,
Kudruskaela kuulutama:
„Vii see vokki vaka peale,
Kiri kirstu kaane peale,
Küll see vokki täidab vakka,
Küll see kiri kiidab kirstu!“

Ei see vokki täitnud vakka,
Ei see kiri kiitnud kirstu.

Ise istus ilma veere pealla,
Kuu kulla poole pealla,
Poole ilma ta ilustas,
Poole valdagi valgustas.

Salme.

Läksin metsa kõndimaie,
Homikulla hulkumaie,
Varakulta vaatamaie,
Mis mina metsasta leidsin?
Leidsin tedre tee harulta,
Viisin leitud tedre koju,
Panin tedre kamberisse,
Kivisesse kelderisse
Kasvamaie, kosumaie.

Tedrest tõusis tütarlapsi,
Sula Salme neitsikene.

Salmel tulid´kolmed kosjad,
Üks oli kuu ja teine päeva,
Kolmas tähti täisi meesi.

Tuli see päeva punane
Viielkümnel hobusella,
Kuuelkümnel kutsarilla:
„Tere, tere, sula Salme,
Kas tahad tulla päevale?“

Salme kuulis, kostis kohe:
„Ei või minna päevale,
Ei või minna, ei tõota,
Eks ole isa eile öölnud,
Ema täna teada annud:
Kes võib päevale minna:
Päeval palju viisisida:
Heledasti heidab ilma,
Palavasti paistab päeva;
Kui on hele heinaaega,
Kui on kallis kaera külvi,
Siis ta vihmada vihistab,
Siis ta põudada põristab,
Põletab odrad põllule,
Kaotab kaerad külvile,
Linad liotab liivakusse,

Herned vagude vahele,
Tatterad toa tahaje,
Jätab orjad õhkamaie,
Vaevalised vaatamaie!“

Kes see Salmel kosja tuli?
Tuli kuu poisikene,
Viielkümnel hobusella.
Kuuelkümnel kutsarilla:
„Tere, tere, sula Salme,
Kas sa tahad tulla mulle?

Salme kuulis, kostis kohe:
„Ei wõi minna, ei tõota,
Eks mul isa ise öelnud,
Ema eile sõnatanud:
Kese võib kuule minna,
Kuul on kolme ametida,
Korra tõuseb koidikulla,
Teise päeva veerikulla,
Kolmanda päeva tõusulla,
Korra kaob ära koguni!
Kese Salmel kosja tuli?
Tuli tähti täisi meesi,
Viiekümnel hobusella,
Kuuekümnel kutsarilla.
„Tere, tere, sula Salme,
Kas sina tuled tähele,
Tähe kõrge kübarale,
Tähe laia lintidele?“

Salme kohe hüüdis vasta,
Salme sedamaid pajatas:
„Tähele lähen ja tõotan,
Seda isa eile ütles,
Ema täna teada andis!
Viige tähe hobu talli,
Tähe lauku latterisse,
Andke ette heinasida,
Kandke ette kaerasida,

Peitke peenesselinasse,
Katke laia kanga alla,
Silmad siidije magama,
Kabjad kaerusse lebama,
Ise tähti istumaie,
Ette see ihutud lauda,
Taha see tahetud serva,
Alla penki pihlakane,
Ette need road rohised,
Piperad peale paremad!

Söö tähti, joo tähti,
Ela tähti toredasti!“

Tähti mõõkada täristas,
Hõbehelkida helistas:
„Ei taha süüa, ei taha juua,
Tooge mu oma tubaje,
Saatke Salme põrandule!“

Salme hüüdis kaugelt vasta,
Ütles oma hooneesta:
„Peiukene poisikene,
Kui annid aega kasvada,
Siis anna aega ehtida!
Mul pole eite ehtimassa,
Vanemaida valmistamas;
Kaua ehib see isatu,
Kaua ehib see ematu,
Küla eided ehitavad,
Vanad naised valmistavad,
Küla annab külma nõuda,
Ja rahvas raudse südame.
Mina üksi kui see pääsu,
Veel on pääsul peavanem;
Mina üksi kui see tedre,
Veel on tedrel teine pooli,
Mina üksi kui see parti,
Veel on pardil paarimeesi;
Mina üksi kui see kurgi,

Veel on kured kuuekesi,
Mina aga ainu üksi!

Salme tõlda tõstetie,
Salme jättis jumalaga:
„Iumalaga aiad, armsad,
Iumalaga viimast korda!"

Vee toomine.

Sula Salme neitsikene.
Sula Salme, suuri tarka,
Käimale ülikäreda:
Mine, too vesi meresta,
Sõelaga saripesalla,
Kapaga kahe vahella,
Tilguta tinakibulla,
Too siis äial peada pesta!

Äi võttis vee vihaksi,
Viskas vetta silmadele,
Kallas vee kaela peale:
„Miks jäid kauaks kaevuteele?"

„Ma jäin väljas vaatamaie,
Kudas need kalad kudusid,
Kudas haugid andsid kätta,
Kudas siiad seliti,
Kudas lutsud lõivad looka,
Emakalad heitelesid!"

„Sula Salme, neitsikene,
Sula Salme, suuri tarka,
Käimale ülikäreda;
Mine, too vesi meresta,

Sõelaga saripesalla,
Kapaga kahevahella,
Tilguta tinakibulla,
Too siis ämmal peada pesta!“
Ämm võttis vee vihaksi,
Viskas vetta silmadele,
Kallas vee kaela peale:
„Miks jäid kauaks kaevuteele?“

„Ma jäin väljas vaatamaie,
Kudas need kalad kudusid,
Kudas haugid andsid kätta,
Kudas siiad selitie,
Kudas lutsud lõivad looka,
Emakalad heitelesid!“

Sula Salme neitsikene,
Sula Salme, suuri tarka,
Käimale ülikäreda:
„Mine, too vesi meresta,
Sõelaga saripesalla,
Kapaga kahe vahella,
Tilguta tinakibulla,
Too siis peiul' peada pesta!“

Peig võttis vee heaksi,
Ei visand vetta silmadele,
Ega kalland kaela peale.

„Mis sa, kallis, kaevul nägid?“

„Ma jäin väljas vaatamaie,
Kudas need kalad kudusid,
Kudas haugid andsid kätta,
Kudas siiad seletie,
Kudas lutsud lõivad looka,
Emakalad heitelesid!“

Kullast naine.

Ilus seppa poisikene,
Ilus seppa ilmatarka,
Ilus seppa maakavala,
Kokku pani isade kulla,
Kokku pani emade kulla,
Kokku kulla kuue venna,
Seitseme õe hõbeda,
Vase wiie waese lapse,
Siis tegi kullast naise noore,
Hõbedasta teise poole.

Hilju ta istus, hilju ta astus,
Hilju istus istemile,
Hilju astus voodiisse,
Kartis kulla kohkuvada,
Hõbe üles ärkavada.

Siis läks kullaga magama,
Hõbedaga voodiisse:
Mis oli külgi vasta kulda,
See oli külgi külma külgi,
Mis oli külgi vasta waipa,
See oli külgi sooja külgi.

Hakkas üles tõusemaie,
Kulda üles hüüdemaie;
Ei see kuld ei kuulnud tõusta,
Hõbedane ärgatagi.

Siis tõi Riiast ristikuke
Pea otsa laulamaie,
Siis tõi Sõrvest suure sõnni
Pea otsa ammumaie,
Siis tõi Pärnust suure pätsi
Pea otsa hirnumaie,
Kulda üles hüüdemaie.

Siis võttis kulla kainalusse,
Hõbe hõlmade vahele,

Viis kulla küla vahele:
„Küla tüdrukud õeksed,
Küla poisid pooled vennad,
Vaadake naised, vanemad,
Silmake poisid siledad,
Mis sel kullal puudunekse?

Vasta kostsid vanad naised:
„Kuuta kullal puudunekse:
Keelta suhu, meelta pähä,
Otsa oidu ümmargusta,
Südant alla rinnavitsa,
Sisse silma nägemista,
Päha kõrva kuulemista!“

Siis pani kärpse keeleks suhu,
Mesilase meeleks pähä,
Sääse sisse südameksi,
Pori otsa oidudeksi.

Seda ärgu tehku teine meesi,
Et teeb kullast naise noore,
Hõbedasta teise poole!

Siis tõi Tartust suure targa,
Tõi seda kulda kuulemaie,
Hõbedada vaatamaie.
Ei see kuld ei kuulnud tõusta,
Hõbedane ärgatagi.

Kalast neiu.

Lemmik, leina poisikene,
Ikka su isake põdes,
Ikka su emake põdes,
Seitse soojada suveda,

Kümme külmada talvekest,
Himustas elukalada,
Tahtis Tahku räimesida;
Ajas ta poja kalale.

Poeg läks kaugele kalale,
Üle piiri Peipisele,
Selga võttis siidivõrgu,
Kalakasti kaenalusse.
Siis tõi ühe suure kala.

Lõikas kala peada puhke,
Mis sealt kala peasta paistis?
Peasta paistis pärjakene.
Lõikas kala kaela alta,
Kaelas olid helmed heledad.
Lõikas kala rinna pealta,
Rinnast paistis roosikene.
Lõikas kala keskeelta,
Oli vöölla vöökene.

Kala keelella kõneles:
Ma'p tule isa himuroaksi;
Ega ema himuroaksi;
Ma tulen maale neiukeseks,
Ilmale ilu pidama!

Lemming.

Mis mina võtan lauldakseni,
Kas võtan vana Kalevi
Või võtan uue Utregase
Või võtan noore Lemmingase?

Vana on vana Kalevi,
Uus on uusi Utregane,
Noor on noori Lemmingane.

Lemingi isa põdesi,
Lemingi ema põdesi
Seitse soojada suveda,
Kaheksa kena kevadet,
Kümme külma talvetagi.
Ei ustud häda hädaksi,
Ei ustud tõbe tõbeksi,
Ägamist ei haiguseksi;
Võtsid voodid mädaneda,
Aluslauad hallitada,
Siis usti häda hädaksi,
Ja usti tõbe tõbeksi,
Ägamine haiguseksi.

Lemming, Lemming poisikene,
Võta sina pullud puusadele,
Kivirihmad rindadele,
Vii võrgud Viru vedeje,
Kanna Harju allikasse,
Too sealta seda kalada,
Mis teeb isa terveeksi,
Ja teeb ema terveeksi.

Mereneitsikene.

Mis seal jookseb alta juure?
Jõgi jookseb alta juure;
Mis seal seessa silmatakse?
Silmatakse siiakala,
Siiakala, siidihända.

Läksin kala püüdemaie,
Lõin ma kalal kaela pihta.
Nägin neiu keedi kirja;

Lõin ma kalal' keskeelle,
Nägin neiu vööde kirja;
Lõin ma kalal' hänna pihta,
Nägin neiu siidikirja.

Võtsin kala kädejee,
Pigistasin pihussegi,
Kandsin kala kamberisse,
Tõotasin patta panna,
Patta panna, katla kanda.

Kala keelella kõneles,
Kala meelella mõistatas:
„Ära mind pane padaje,
Ära kanna katelasse,
Minap olegi ju kala,
Olen mereneitsikene,
Kalameeste kaokene!
Kaost saab kanga kuduja,
Neid teeb mehel' mesileiba,
Kaasal kaane vaselise,
Omal isesugumase.

Nüüd saab mulle naine noori,
Kalast mulle teine pooli;
Jääd mul sängi säädajaksi,
Pehme padja peksajaksi,
Lina mulle laotajaksi,
Marjavarre vahtijaksi,
Õunaaia hoidijaksi,
Aidatee arutajaksi,
Kojatee kulutajaksi!"

„Oh minu meesi meeleline,
Kaasa kalliarvuline,
Kes su sängi enne säädis,
Pehmed padjad enne peksis,
Lina sulle enne laotas,
Marjavarred enne vahtis,
Õunaaeda enne hoidis,

Aidatee enne arutas,
Kojatee enne kulutas?“

„Oh mu kallis kaokene,
Ema enne sängi säädis,
Pehmed padjad enne peksis,
Lina mulle enne laotas,
Marjavarred enne vahtis,
Õunaaeda enne hoidis,
Aidatee enne arutas,
Kojatee enne kulutas!“

Kus see ema nüüd on jäänud?
„Ema ammu hauda pandud,
Ema muiste mulda viidud!“

Kalmuneid.

(Peetrilaul.)

Peeter peeni, mees madala,
Kalevine poisikene,
Raius sööru, rookis sööru,
Kündis sööru, külvas kaera,
Külvas kesva[1] kiriku teele,
Kaera kalmu[2] tee ääre.
Ise kündis, ise mõtles,
Ise külvas ja kõneles:
„Kasva, kasva, kaerakene,
Kergi üles, kesvakene!
O kalmu, kasvata kaera,
O kirik, kergita kesva!
Kui mull kasvab kaunis kaera,
Kaunis kaera, kiidu kesva,
Mina kalmust naise naidan,
Liivasta neitsi nimitsen[3].

Kasvas kaunis kaerakene,
Kasvas kiidu kesvakene.
Peeter, peeni poisikene,
Kalevine mehikene
Viis siis likku ta linnaksed,
Viis ojasse õlleterad,
Hakkas naista naitamaie,
Ubasuuda ostamaie.
O toda venda virolasta,
Emapoega poolakesta!
Ei olnd õige, nagu ütles,
Ei olnd tõsi, mis tõotas,
Ei ta kalmust naista naitnud,
Liiwast ei neitsit nimitsend.

Peeter, peeni poisikene,
Kalevine mehikene,
Ehtis ennast ilusasti,
Selga ajas sinisärgi,
Pähä kööritud [4] kübara,
Vööle vöö linnalippu [5],
Jalga seadis saksa saapad;
Nii läks kaasat kosimaie,
Ubasuuda otsimaie,
Kosis Riiast rikka tütre,
Võttis Riia raadilapse [6].

Kui sai Peeter ju pärale,
Riia rikkalle raadile,
Kuld oli katus koja päälla,
Hõbedased aiavitsad,
Teraksesta teibapaarid.
Ajas hobuse murule,
Paadi pärapaja alla,
Jse läks tuppa teretama,
Teretama, terwitama:
„Tere tere, neiu ema,
Neiu ema, neiu isa,
Tere viis vennakesta,

Ons teil neiduda koduna,
Siidipõlleda põrmandul,
Kuldapärgäda kamberis?
Kas saab siita mulle naista,
Meelikada [8] mõrsijada?"

Neiu ema hellakene,
Neiu mamma marjakene,
Tema lausus meelestana,
Oma meele poolestana:
„On küll meilla neidu kodu,
Siidipõlle põrmandulla,
Kuldapärga kamberissa,
Helmekaela kasterassa [9].
Saab küll siita sulle naine,
Saaneb meelikas mõrsija."

Neidu astus aida poole,
Üle muru moodusasti,
Kudus kullasta kinnasta,
Heitis lõnga hõbedasta.
Peetrit toas söödetie,
Söödetie, joodetie,
Teda meella ravitseti,
Vahaleemel wasta võeti, —
Neidu aidas ehiteldi,
Kamberissa kaunisteldi.

Sai siis neidu valmistatud,
Kaokene kaunistatud,
Neiu ema hellakene,
Neiu mamma marjakene,
Jse ta lausus meelestana,
Oma meele poolestana:
„Peiukene, poisikene,
Aja sa hobu aida ette,
Keerata keldre uksele.
Peeter kuulis kohe käsu,
Ajas hobuse aidale,
Keeratas keldre uksele.

Neidu aidast välja astus,
Kamberista kapsatas',
Kirevambi kui see rähna,
Meelusambi [10] metsalindu.
Neidu saani saadetie.
Peiu kõrva paigutati,
Anti tall' kulda kotitäisi,
Pandi karda karbitäisi.

Peeter mõrsja vastu wõttis,
Sõtse [11] saanile sõõritas [12],
Seisatas saani ääre pääle,
Pani jala pardaalle,
Saani parras praksatie,
Looga küüsi loksatie.
Peeter lausus meelestana,
Lausus meele poolestana:
„Jumal teadneb, Jumalukene,
Mari teadneb, madalukene!
Ehk mull itkud [13] eessa onvad,
Silmavesi eessa veerib,
Miks mull loksis looga küüsi,
Miksi praksus saani parras?

Hakkas koju minemaie,
Vennastelle veeremaie,
Olid tall hüvad hobused,
Kaunid olid kaerasööjad,
Läksid mäkke mängidessa,
Kallastesse kareldessa.
Sai ta kalmu kaelale,
Sai ta koolu [14] kohale,
Jõudis ligi liivakulle,
Manalaste [15] maie pääle,
Jäi tall saani seisamaie,
Päralauda peatamaie,
Puutus regi kivi külge,
Kaustavitsa [16] kadajasse,
Põikipooli [16] pädajasse.

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Mineteles, tuleteles,
Mineteles meelihobust [17],
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu.
Pääse ei saani seisamasta,
Päralauda peatamast,
Pääse ei regi kivi küljest,
Kaustavitsa kadajasta,
Põikipooli pädajasta.

Kaasa kündis küsimaie,
Noorik hakkas nõudemaie:
„Miks sa kisud kivistikku,
Kakud läbi kannustikku?
Sõida teeda sillalista [18],
Lase teeda laulista [19].
Ilmaline [20], Kalmuline [21],
Tule, päästa regi kivist,
Kaustavitsa kannustikust,
Põikipooli pädastikust."

Välja tulid Toonilased [22],
Vasta kostsid Kalmulised,
Tooni [23] tütterid tõrelid:
„Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene!
Ei olnd õige, mis sa ütlid,
Ei olnd tõsi, mis tõotid.
Olid sa maada kündemassa,
Leiwamaada liitemassa,
Kui sa künnid, siis sa mõtlid,
Kui sa külvid, siis kõnelid:
Kasva, kasva kaerakene,
Kergi üles, kesvakene!
Mina kalmust naise naidan,
Liivasta neitsi nimitsen.

Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene!
Anna meile, mis annade,
Tõota, poissi, mis tõotad".

Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene,
Tõotas kimpu kindaaida,
Lubas lidu [24] linikuida,
Hauatäie hamesida [25],
Lubas kirstu kirevaida,
Kõige vaka valgeeida.
Mineteles, tuleteles,
Mineteles meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu,
Pääse ei saani seisamasta,
Päralauda peatamast.

Jälle tulid Toonilased,
Tooni tütterid tõrelid:
„Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene!
Anna meile, mis annade,
Tõota, poissi mis tõotad."

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Lubas eesta isa ruuna,
Venna virka vehmerilta,
Lubas karja kasvamasta,
Põlluwilja venimasta.
Mineteles, tuleteles,
Mineteles meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu.
Pääse ei saani seisamasta,

Päralauda peatamast.
Jälle tulid Toonilased,
Tooni tütterid tõrelid:
„Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene!
Anna meile, mis annade,
Tõota, poissi, mis tõotad".

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Tõotas pungast poeraha [26],
Karmanista kaubaraha,
Lubas vaka vana raha,
Külimitu kilingida,
Lubas kulda kotitäita,
Kallist karda karbitäita.
Mineteles, tuleteles,
Mineteles meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu,
Pääse ei saani seisamasta,
Päralauda peatamast.

Jälle tulid Toonilased,
Tooni tütterid tõrelid:
„Peeter, peeni poisikene,
Kosilane kõrgikene!
Anna meile, mis annade,
Tõota, poissi, mis tõotad".

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Lubas sada sajameesta,
Pääle kahte kaasikuda.
Mineteles, tuleteles,
Mineteles, meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu,

Pääse ei saani seisamasta,
Päralauda peatamast.

Jällė tulid Toonilased,
Kaldusivad Kalmulised,
Edeje Mana [27] minijad,
Tahaje Tooni tütterid,
Ligi liiva lellenaised,
Kõik nad kalmusta kõnelid,
Sõna ütlid sõmerasta:
„Anna meile, mis annade,
Tõota, poissi, mis tõotad“.

Peeterida poisikesta,
Emalasta hellakesta!
Oli temal kõrge kodu,
Oli ilus elamine,
Tõotas ta kõrget kodu,
Ilusada elamista,
Lubas isa, lubas ema,
Oma vendi viimasida.
Mineteles, tuleteles,
Mineteles meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Ei saand mindud meelihobu,
Ei saand tuldud tuliratsu,
Pääse ei saani seisamasta,
Päralauda peatamast,
Pääse ei regi kivi küljest,
Kaustavitsa kadajasta,
Põikipooli pädajasta.

Peeter, peeni poisikene,
Kalevine kosilane,
Mõõka puusassa tilistas,
Kaelarauda raputeles
Tahtis ratsu pääd raiuda.
Hüva hobusta hukata.
Vasta kalmusta kaitseti,
Sõna öeldi sõmerasta:

Raiugu ei ratsu päädla,
Hukaku ei hüva hobust!
Enne ei pääse saani seismast,
Regi kivista ei kergi,
Anna ära kõige armsam,
Kahelt käelt kõige kallim,
Anna noori nuku alta,
Kaokene kaali alta.

Peeterida poisikesta,
Emalasta hellakesta!
Lõi ta käe vasta kätta,
Teise käe vasta' tõista,
Ära ta ohkas omastelle,
Ära muile mureteles:
Mis nüüd teha, kuhu minna?
Anda mul kallis kaali alta,
Linnuke linase alta,
Tõotas noore nuku alta,
Kaokese kaali alta.
Mineteles, tuleleteles,
Mineteles meelihobust,
Tuleteles tuliratsut,
Nüüd sai mindud meelihobu,
Nüüd sai tuldud tuliratsu,
Pääsis saani seisamasta,
Kerkis regi kivi küljest.

Peeter katsus kaali alla,
Linariiet liiguteles,
Leidis koolija reessa,
Kalmulise kaali alla.
Peetri hiuksed heitisivad,
Peeteri pale pahanes.
Kudas viin koolija koju,
Viin majasse manalase?
Kõik jäi kurvaks kulla hõimu,
Vait jäid sada sajameesta,
Tuumatama tolmulööjad,

Kurvalt sõitsid teeda mööda,
Mõttes marjamaada pidi.

Saivad nad kodu kohale,
Elulinna ligidalle,
Hüva hobune hirnastas,
Tuliratsu sääl turnastas.
Ema läks välja vaatamaie,
Kandja välja kaemaie,
Nägi Peetrit tulevada,
Nurme otsas olevada,
Hüüdis lapsile laietel,
Pisukestele pajatas:
„Jookske lapsed, laske laided,
Laske laided, väändke värav!
Tuuakse memmele minija,
Emale eesta-astuja,
Tuuakse käbe käskujalga,
Sõrmile sõnakuulija,
Koju tuleb auhame,
Auhame, lemmelinik.

Sai siis Peeter koju jõudnud'
Pärale oma perele,
Ajas hobused murule,
Tuliratsud toa ette,
Ema läks vasta vaatamaie,
Kandja vasta kaemaie,
Kas saab noorik naeruline'
Emale lapsi iluline,
Kas saab paras pangedelle,
Arvuline anumaile [34],
Kas saab tugev tooberille,
Terav tütar tallitama,
Või on nuia nuku alla,
Höörinuia hõlsti alla,
Küi külgeda tasuda,
Äia silmi härgitella.

Ema katsus kaali alla,

Heitis sõrme sõba alla,
Leidis koolija saanista,
Kalmulise kaali alta,
Lõi ta käe kätta vasta,
Teise käe teista vasta,
Ise lausus meelestana,
Oma meele poolestana:
„Pojakene, poisikene,
Minu meelimarjakene!
Miks sul koolija saanissa,
Kaali alla kalmuline?“

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Tema taidis, vasta lausus,
Taidis targasti kõnelda:
„Mammakene memmekene,
Kandjakene, kallikene!
Selle tegid hääd hobused,
Tegid kallid kaerasööjad,
Läksid mäkke mängidessa,
Lõivad noore nurka vasta.
Kaokese kandu vasta,
Säält sai koolija saanije,
Kaali alla kalmuline.

Ema lausus meelestana,
Oma meele poolestana:
„Pojakene, poisikene,
Minu meelimarjakene!
Miks sa petad, miks valetad,
Ei sa õigusta kõnele!
Ei sul teinud hääd hobused,
Ei teind kallid kaerasööjad,
Tegid omalla meelella,
Rumalailla mõtte'illa;
Sina kalmust naise naitsid,
Liivast neitsi nimitsesid,
Sestap koolija saanissa,

Kalmuline kaali alla.
Keelas ema, keelas isa,
Keelas venda keskmine,
Noomisid noored sõsared:
Ära mine koolu kosju,
Kalmust naista kaemaie,
Koolust saa ei kodunaista,
Kalmust karja kaswatajat.

Ema itkule isunes,
Lausus sõna laineella:
„Pojakene, poisikene,
Vaga hinge vaimukene!
Kuhu mina sinu panen,
Kuhu meelika minija?
Neiulla on sugu suuri,
Sugu suuri, võsa võiva,
Teda taga otsitakse,
Vara vaja leietakse.“

Peeter, peeni poisikene,
Emalapsi hellakene,
Tema taidis, vasta lausus,
Taidis targasti kõnelda:
„Mammakene, memmekene,
Kandjakene, kallikene!
Poeg pane täheks taevaasse,
Mini sõmeraks meresse.“

Ema itkulla kõneles,
Lausus sõna laineella:
„Kelle kostan kulla sõna,
Kelle annan armu sõna?
Emakene, memmekene,
Kandjakene kallikene!
Tuled üles hommikulla,
Vara enne valgeeda,
Paja siis pärani põrutes
Uksed otsani aruta,
Vaata kuuda kõrgeesa,

Vaata tähti taevaasse;
Mis on tähti ilusambi,
Ilusambi, valusambi,
See on sinu armas poega,
Sinu kallis kasulapsi;
Selle kosta kulla sõna,
Selle anna armu sõna.
Emakene, memmekene,
Kandjakene. kallikene!
Lähed sa vara vesile,
Mine mere ääre peale,
Mis on sõmer höörisambi,
Höörisambi, veerisambi,
See su meelikas minija,
Sinu käbe käskujalga.
Selle kosta kulla sõna,
Selle anna armu sõna.
Ema istus itkemaie,
Muru peale muretama,
Nina all nõretusvakka,
Itkes ta itku vakatäie,
Nõreksida nõlvatäie,
Itkes oja ukse alla,
Lätte toa läve alla:
Hoidsin mina hüva poega,
Imetin poega ilusat,
Mõtlin tuge tulevada,
Mõtlin abi astuvada,
Ei saanud abi imele,
Ei astunud abi armalle,
Silmavesi sai vihtumast,
Suitsu sauna küttamasta.
Kui ma seda teades teadnud,
Mõistnud meelega mõtelda,
Ennem ma hoidnud turbaaida,
Parem ma mähkind mättaaida,
Seni ma itken, kuni elan,
Seni kuugun, kuni koolen.

Sõnade seletus: 3. nimitsema -- nimetama, 4. kööritud punase paelaga ehk nööriga ehitud, ilustatud. 6. raadilaps — raadiherra tütar. 7. pärapaja - aken tagumises seinas. 8. meelikas -- meelepäraline. 9. kaster - maja. 10. meelus, gen. meelsa meelepäraline (Soome keeli mieluisa). 11. sõitse — isa õde, aga ka üleüldse — armas naisterahvas. 13. itk - nutt. 14. kool, gen. koolu surm, katk. 15. Manalane siit-ilmast lahkunud hing, vaga inimese hing tõises ilmas. 16. kaustvits ja põikpool -- iseäralised ree osad. 17. meelihobune — meelipäraline hobune. 18. sillaline - sillasugune, tasane. 19. lauuline -- laudadega kaetud. 20. Ilmaline -- hingeline, kes maa pääl ehk siinilmas elab. 21. Kalmuline hingeline, kes kalmus ehk maa all tõises ilmas elab. 22. Toonilane - hingeline, kes Toonilas ehk Toonelas, s. o. surmariigis elab. 23. Tooni — surmariigi valitseja, surmajumal. 24. lidu — kiht. Dr. J. Hurti järele.

Harja otsimine.

Veere, veere, päevakene,
Veere päeva vete mööda,
Lase kase latva mööda,
Veere päeva, me väsime,
Kulu päeva me kulume.
Väsivad mehed vägevad,
Tüdivad mehed tugevad,
Miks ei tüdi tütarlapsi.
Mis saab tühjasta tüdida,
Vähikesesta väsida,
Iga õiest õiguneda,
Munakoorest murduneda!
Ei ole aega päeval veerda,

Päev istub mere veeru pealla,
Soeb neid sulaste päida,
Kammib karjalaste päida,
Piirab piigadegi päida,
Hari kullane käessa,
Laasiline pealauda.
Hari sulpsatas meresse,
Pealauda lainetesse.

Kesse toob soa meresta,
Harja laia lainetesta?
Läksin Peetri palveelle,
Andrese hüva sõnale:
„Oh Peeter, püha sulane,
Mine, too hari 'meresta,
Pealauda lainetesta,
Kuldakammi kaldaasta!“

Ei olnd aega Andresella,
Pisut aega Peeterilla,
Palju aega Paavalilla:
Peeter tegi pingikesi,
Andres aluslauakesi,
Paavel peale padjasida.

Läksin ise illukene,
Mööda teeda tillukene,
Mööda maad madalakene,
Mööda rohtu roosikene,
Mööda wetta vähäldane,
Mööda kallast kaunikene
Helmini Emajõgeje,
Kaelani kala meresse.
Mis mul puusa puutunessa?
Mõõka puusa puutunessa.
Mis mul vööni välgateli?
Kala vööni välgateli.
Mis mul kaela kahvateli?
Vesi kaela kahvateli.
Võtsin ma mõõga kädeje,
Viisin mõõga mõisajehe,

„Oh sa lolli lapsukene,
Ei või meelel merde minna,
Kaelani karata jõkke,
Meri on suuri ja sügava,
Iõgi laia ja lageda.“
Panin saksa laua peale,
Teise kannu kaane peale.
Mõistke, mõistke, mõisasaksad,
Arvake, valla vanemad,
Kust see mõõka välja võetud,
Terariista tuppa toodud?

Ei siis mõistnud mõisa saksad,
Ei arvanud valla vanemad.
Tuli vallast vaene lapsi,
Ia kihelkonnast kerjajagi,
See mõistis mõõga ülesse:
„See mõõk on meresta toodud,
Mere vahusta valatud,
Mere kobrust kokku pandud,
Sõjameeste sääreluista,
Poisikeste põlveluista,
Kalameesta kalaluista,
Harju meeste hambaluista.“

Läksin uuesti meresse,
Labaluuni lainetesse.
Mis mul hõlma helksateli,
Ia minu põlve puutunekse?
Suga mul hõlma helksateli,
Hari põlve puutunekse?
Soaga soen sulase pääda,
Kasin karjalaste päida,
Harin päida armetuilla!

Suur härg.

Toodi härga Türgimaalta,
Suuri sõnni Soomemaalta,
Kes pole iial ikkes käinud,
Sajal aastal sahka näinud,
Kümnel aastal künnud maada.
Tuhat sülda turja laia,
Sada sülda sarved pikad,
Kaksi sülda karvad pikad,
Sõrad sülla laiusedki.
Kuu aega orav jooksis
Härja selgaroodu mööda,
Päeva lendas pääsukene
Härja sarvede vahella.
Kui ta ammus, taevas kõikus,
Kui ta mõiras, maa värises.

Härg oli suuri, härg oli paksu,
Kündis mäed, kündis männid,
Kündis kummule need kuused,
Kündis kallule kadakad,
Pedakad päris pikali,

Mina jäin meesi mõtlemaie:
Kust saan härja tappajada,
Suure sõnni surmajada?

Otsin härja tapajada,
Suure sõnni surmajada,
Tõin ma tapja Türgimaalta,
Teise tapja Tartumaalta,
Tuhat meest oli turjassagi,
Sada meest oli sarvessagi,
Ei saand härga ära tappa.

Tuli mu väike vennakene,
Õlekõrre õigukene,
Pilliroo peenikene,
Sõrmesuurune poisike,

Rusikal ta rudjus härja,
Põidlaga ta pistis kurku,
Verda sai venegi täie,
Rasva suure laeva täie,
Tuhat tündrida lihada.

Purjepuu otsimine.

Üle mina kukun kolme metsa.
Kolm oli metsa kõrvustikku,
Üks oli kulla kuusemetsa,
Teine kallis kasemesta,
Kolmas õunapuu ilusa.

Kuule, kulla kuusemetsa,
Kas sinust saan ma purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu?

Ei minust saa neid purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu,
Minust saab neid roikapuida!

Kuule, kulla kasemetsa,
Kas sinust saab neid purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu?

Ei minust saa neid purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu,
Minust saab neid rattapuida.

Kuule õunapuu ilusa:
Kas sinust saab neid purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu?

Iah minust saab neid purjepuida,
Purjepuida, laevalaudu!

Tamme nutt.

Läksin metsa kõndimaie.
Mis ma metsast eesta leidsin?
Leidsin tamme nuttemassa,
Tamme lehed leinamassa,
Tamme oksad õhkamassa.

Mina aga tammelt küsimaie:
„Miks sa nutad, tammekene,
Leinad tamme lehekene,
Ohkad tamme oksakene?“

Tamm aga mulle ütlemaie,
Haledasti vastamaie:
„Muida puida raiutakse,
Kodumaale korjatakse,
Mind ei võeta, mind ei viida,
Minda jälle jäetakse,
Siia ilma iluduseks,
Maa peale maaliksigi!“

Mina kuulsin, kostsin kohe:
„Ole vaita, tammekene,
Mul on kodu viisi venda,
Igal vennal viisi kirvest,
Need on tamme tahtemassa,
Rabedamat raiumassa;“

Siis mu viisi virka venda
Läksid tamme tappamaie,
Tamme tüvi tümitama,
Tamm läks maha mütsatie,
Latv läks lahti laksatie
Tüvist tehti tünderida,
Ladvast laeva ankruida.
Poolest hooste tallisida,
Pinnast piima püttisida,
Koorest koore kirnusida.

Eide haual.

Oli mul peeni peiukene,
See oli sepa poisikene,
Soome sepa sellikene,
See tegi mulle kuldse kurni,
Kuldse kurni varrekese.
Kes läks kurni viskamaie?
Ma läksin kurni viskamaie.
Kurn kukkus kirikuaeda,
Kukus Äti haua peale,
Lõi aga lahti haua uksed,
Haua uksed, kirstu kaaned,
Ätt aga hauast kõnelema:
„Kes seal liigub pealla liiva,
Kes seal astub pealla haua?“

Mina tarka mõistsin, kostsin:
„Haual astub vaene lapsi,
Liival liigub tütar noori.“
Läksin hauda vaatamaie,
Mis see Ätt seal hauas tegi:
Ätt tegi uusi telgesida,
Uue kapi uksesida,
Uue kirstu kaanesida.
Mina Ätilt küsimaie:
Kellel Ätti teeb need teljed,
Loob need uued kapi uksed,
Kirstu kaaned kirjuteleb?

Ätti kuulis, vastas varsti:
„Kelle muule kui sinule,
Sa jäid vara vaeseks lapseks,
Vara võõraste varale!“

Mina küsima Ätilta:
„Miks see Ätti jääb hauda,
Kas ei Ätt või välja tulla,
Üles tõusta, välja astu?

Ätti kuulis, kostis kärmelt:
„Ei, minu hellą lapsukene,
Kask mul kasvand kalmu peale,
Kullerkupud kulmudele,
Sinililled silmadele,
Pihtade peale pihlakad,
Saarepuu see selja peale;
Sest ei või ma välja tulla,
Välja tulla, väljas olla!“

Kes läks kurni viskamaie,?
Ma läksin kurni viskamaie,
Kurn kukus kirikuaeda,
Kurn läks memme haua peale,
Lõi aga lahti haua uksed,
Haua uksed, kirstu kaaned.
Ma läksin sisse silmitsema,
Astsin hauda vaatamaie.

Mis see memme tegi hauas?
Memme kudus kindaaida,
Memme sõlmis sinisukke,
Memme vaalis veimevakka,
Pani valmis annivakka.

Mina memmelt küsimaie:
„Kellel memme kindaid kujub,
Sõlmib sinisuka sääri?“

Memme kuulis, kostis kärmelt:
„Kelle muule kui sinule.
Sa jäid vara vaeseks lapseks,
Vara võõral võõrutada!“

„Eks sa memm või välja tulla,
Välja tulla, väljas olla?
Tule mu kirstu kinnitama,
Veimevakka valmistama!“

„Ei või, ei või, tütar noori,
Ei või tõusta, ei tõota,

Muru mul kasvand mulla peale,
Aruheina haua peale,
Sinililled silma peale,
Kullerkupud kulmu peale,
Iaanililled jalge peale,
Ohakadki otsa peale!"

„Tõuse ikka, memmekene,
Ma toon Virusta vikati,
Muru niidan mullikile,
Aruheina härgadele,
Sinililled sikkudele,
Kullerkupud kitsedelle,
Iaanililled lammastele,
Ohakadki oinastele!"

„Ei või tõusta, tütar noori,
Ei või tõusta, ei tõota:
Liiv mull litsub liikmeida,
Muld mul muljub mokkasida,
Sõmer rõhub silma pealla,
Kivikene kulmu pealla!"

„Tõuse ikka, memmekene,
Tõuse ikka ja tõota:
Ma toon linnast liiva sõela,
Alevista harva sõela,
Muilta mailta mulla sõela,
Saaresta sõmera sõela,
Kingu otsast kivi sõela
Sõelun liiva linnateele,
Sõelun mulla muile maile,
Sõelun sõmera sohuje,
Kivikesed kingu peale!"

„Ei või tõusta, tütar noori,
Ei või tõusta, ei tõota!
Mul on juures mulla haisu,
Küljes on mul koolja haisu,
Seljas on mul surma haisu!"

„Tõuse ikka, memmekene,
Tõuse ikka ja tõota,
Ma viin vihtlema Virusse,
Soome sauna-leile saama,
Mõsen juurest mulla haisu,
Pesen küljest koolja haisu,
Vihtlen seljast surma haisu,
Harin ihust haua haisu!“

„Ei või tõusta, tütar noori,
Ei või tõusta, ei tõota.
Mind on ammu hauda aetud,
Mind on muiste mulda pandud,
Kaks mul kátki kaelaluuda,
Seitse katki seljaluuda
Kümme katki küljeluuda,
Süda söödud sitikilta,
Maksa musta mardikilta,
Huuled ussi uuristatud,
Liha madude lõpetud.
Paas mul alla, paas mul pealla,
Kivi külma külje alla,
Teine kivi jalutsissa,
Kolmas kivi pea alla!
Kes on seda enne näinud,
Enne näinud, muiste kuulnud,
Et need kooljad kodu käivad,
Külmajalad kamberissa!
Iumal su kirstu kinnitagu,
Maarja vakka valmistagu!“

Läksin koju kurval meelel,
Kurval meelel, halval keelel,
Mis maksab minul elada!
Pole mul isa, pole mul ema,
Pole mul õiget õpetajat,
Pole mul kulla kaitsejada!

Vend kadunud.

Mul oli kolme vennakesta,
Kolmi kui oa ivada,
Kaks kui herne kaunakesta.
Ühe saatsin karjamaale,
Teise saatsin marjamaale,
Kolmanda Emajõele.

Tuli koju karjamaalta,
Karjapullike eessa,
Tuli koju marjamaalta,
Marjakorvike käessa,
Ei tulnud Emajõelta.
Võtsin sõela rinnastani,
Raha laia kaelastani:
„Sõua sõlgi, et sõgeneb,
Lenda lehti, et laguneb."

Ei see sõlge ei sõnunud
Ega rääkinud see raha.

Läksin venda otsimaie,
Ära otsin oa nurme
Oa nurme, soo nurme,
Otsin otsani kirikud,
Viru käisin viie risti,
Kuru käisin kuue risti,
Harju ristati ajasin,
Järva neljaksi jagasin.

Hobu jõi Jüri jõesta,
Maitses Mardi allikasta,
Katsus Kau kaevudesta,
Mis oli Jüri jõessa?
Õlut oli Jüri jõessa.
Mis oli Mardi allikassa?
Mõdu oli Mardi allikassa.
Mis oli Kau kaevudessa?
Kali oli Kau kaevudessa.

Siis ma läksin tükki teeda,
Tüki teeda, marga maada,
Otsin orud, otsin mäed,
Otsin mäed määratumad.

Kes mul vastaje tuleksi?
Tuli vasta päevakene.
Mina päeva teretama:
„Tere päeva, Pärnu saksa,
Sina kõnnid kõrgeessa,
Sina sihid sirgeesti,
Sina vahid valgeesti,
Kas sina nägid minu venda,
Oma vasta tulevada,
Iõė poole jõudevada,
Mere poole minevada,
Luise lootsiku seessa
Puise purje keskeella!“

Päeva varsti vastamaie:
„Ei mina näinud sinu venda.
Ei mina näinud, ei mina kuulnud!“

Käisin jälle tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada
Kes mul vastaje tuleksi?
Kuu mul vastaje tuleksi.

Mina kuuda teretama:
„Tere kuu, Kura herra,
Sina kõnnid kõrgeessa,
Sina sihid sirgeesti,
Sina vahid valgeesti,
Kas sa nägid minu venda
Oma vasta tulevada,
Iõe poole jõudevada,
Mere poole minevada,
Luise lootsiku seessa,
Puise purju keskeella?

Kuu see kuulis, kohe kostis:

„Ei mina näinud sinu venda,
Ei mina näinud, ei mina kuulnud."

Käisin jälle tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada,
Kes mul vastaje tuleksi?
Tuli tähti täisi meesi.

Mina tähte teretama:
„Tere, tähti, täisi meesi,
Sina kõnnid kõrgeessa,
Sina sihid sirgeesti,
Sina vahid valgeesti,
Kas sa nägid minu venda,
Oma vasta tulevada,
Mere poole minevada,
Luise lootsiku seessa,
Puise purje keskeella?"

„Mihuke oli sinu venda?"
„Kuuse koorest tal kübara,
Kase koorest kaabukene,
Haava koorest halli mütsi!
Tal oli lootsik luige luusta,
Mõla mõtuse jalasta,
Ajurik hane sulista.
Rüüd oli alla, särk oli pealla,
Poe kuube keskeella."

Tähti täisi meesi kostis,
Kurval palgella pajatas:
„Vend läks kalu katsumaie,
Vähki välja võttemaie,
Vesi viinud, kallas katnud,
Sügav haud on augutanud,
Laine lapse lõpetanud,
Kübar jäänud vee elile,
Pärga Pärja jäänud peale vetta,
Kaabukene kaldaalle."

Päeva nutsin venna pärga,

Kuu nutsin venna kuube,
Aasta vennagi aseda,
Eluaja vennakesta!

Sirge on meressa voogu,
Sirgem oli vennakene,
Valge on meressa vahtu,
Valgem oli vennakene.
Nõnda paistis venna varju
Kui see päike taevaassa,
Nõnda paistvad venna pärjad
Kui see kuldne kuu kumab!

Śuisa.

Läksin metsast luuda tooma,
Tinaluuda-tee rajalta.
Vaskiluuda vainuulta,
Hõbeluuda õue pealta,
Kuldaluuda kopelista.

Sain sinna Sulevi mäele,
Sulevi, Kalevi mäele,
Seal seisis Sulevi poega,
Sulevi Kalevi poega,
Küsis multa suisa suuda,
Suisa suuda, kiuste kätta.

Mul oli nuga terava,
Aila nõlma haljas mõõka,
Suisa lõin Sulevi poega,
Kiuste lõin Kalevi poega,
Läbi ta ihu ilusa,
Läbi ta pale punase.
Läbi ta halli uue kuue,
Läbi ta ruugede juuste.

Ise nuttessa koduje.
Vasta eite, vasta taati,
Vasta need vanad mõlemad.
Eite küsis hellitelles,
Taati targulla sõnulla:
„Miks sa nutad, tütar noori?“

Mina mõistsin, kostsin vasta:
„Miks ei nuta, eidekene,
Miks ei nuta, taadikene:
Läksin metsast luuda tooma,
Tinaluuda teerajalta,
Vaskiluuda vainuulta,
Hõbeluuda õue pealta,
Kuldaluuda kopelista.
Sain sinna Sulevi mäele,
Sulevi, Kalevi mäele,
Seal seisis Sulevi poeg,
Sulevi, Kalevi poega,
Küsis multa suisa suuda,
Suisa suuda, kiuste kätta,
Suisa lõin Sulevi poega,
Kiuste lõin Kalevi poega
Läbi ta ihu ilusa,
Läbi ta pale punase,
Läbi ta ruugede juukste!“

Eite varsi vasta kostis:
„Ole terve, neitsikene,
Oma auu hoidemasta,
Suurta koera surmamasta!“

Ehted riisutud.

Läksin Piipe pead pesema,
Piibe pikale-jõele,
Piibe alla allikalle;
Panin helmed heina peale,
Kee kulla kaare peale
Sõrmuse sõmera peale,
Preesi peene liiva peale.
Tuli haugi alta vetta,
Pääsukene pealta vetta,
Viis mu helmed heina pealta,
Kee kulla kaare pealta,
Sõrmuse sõmera pealta,
Preesi peene liiva pealta.
Siis läksin nuttes koduje.
Vasta eite, vasta taati,
Vasta need vanad mõlemad:
„Mis sa nutad, tütar noori?"
„Mis ma nutan, eidekene,
Või mis nutan, taadikene?
Panin helmed heina peale,
Kee kulla kaare peale,
Sõrmuse sõmera peale,
Preesi peene liiva peale.
Tuli haugi alta vetta,
Pääsukene pealta vetta,
Viis mu helmed heina pealta,
Kee kulla kaare pealta,
Sõrmuse sõmera pealta,
Preesi peene liiva pealta!"
„Ära sina nuta, tütar noori,
Las tuleb kaupmees külasse,
Poepoissi põrmandalle,
Siis ostan helmed heina karva,
Kee kulla kaare karva,
Sõrmuse sõmera karva
Preesi peene liiva karva!"

Haned tapetud.

Emakene, memmekene,
Muile andsid muuda tööda,
Sulastele suurta tööda,
Mulle tööda hõlbukesta:
Andsid mulle haned hoida,
Haned hoida, kanad kaitsta,
Lestasjalad lepitada,
Varvasjalad vaigistada.
Ajasin haned vesile,
Keerutin kanad kesale,
Lestasjalad lepikusse,
Varvasjalad vainuulle

Tuli kulli, kurja lindu,
Ajas mu haned vesilta,
Keerutas kanad kesalta,
Lestasjalad lepikusta,
Varvasjalad vainuulta.
Läksin mina koju kurval meelel,
Ahju ette halval meelel.
Kes tuli kurba küsimaie?
Ema tuli kurba küsimaie:
„Mis sina nutad, tütar noori?“
„Mis mina nutan, memmekene?
Tuli kulli, kurja lindu,
Ajas mu haned vesilta,
Keerutas kanad kesalta,
Lestasjalad lepikusta,
Varvasjalad vainuulta.“
„Ole vaita, tütar noori,
Ma saadan orjad otsimaie,
Leivalased leidemaie!“

„Emakene, memmekene,
Ori ei otsi hanida,
Leivalased ei leia lindu!“

Läksin ise tillukene,

Mööda maad madalakene,
Läksin mõisa välja peale;
Seal oli kümme kündijada,
Üheksa äestajada,
Võtsin kündijalt küsida,
Äestajale teha häälta.
Ei see kündija kõnelend,
Äestaja ei teinud häälta.

Võtsin kündija kübara,
Äestaja hea hobuse,
Siis see kündija kõneles,
Äestaja tegi häälta:
„Mine meie mõisaasse,
Seal sinu haned tapetie."

Läksin sinna mõisaasse,
Mis mulle alla annetie?
Tooli alla annetie,
Minu oma hane luista,
Padi pääle pööretie
Mu oma hane sulista
Mis mulle süüa annetie?
Minu oma hane liha.
Mis mulle juua annetie?
Minu oma hane verda!

Härjad murtud.

Ära mina kündsin herra väljad,
Risti, rästi Riia väljad,
Põigiti Põldsamaa orased,
Lasksin härjad lõuneelle,
Lõuneelle laane alla,
Tuli susi soovikusta,
Laiakäppa laane alta,

Ära ta murdis musta härja,
Ära kiskus kirju härja,
Ära sõi härjad mõlemad.

Läksin koju ikkedessa,
Ikkedessa, nuttadessa.
Kesse mulle vasta tuli?
Vasta eite, vasta taati,
Vasta need vanad mõlemad:
„Mis sa nutad, poega noori?“
„Mis ma nutan, eidekene,
Mis ma nutan, taadikene?
Tuli susi soovikusta,
Laiakäppa laane alta,
Ära ta murdis musta härja,
Ära kiskus kirju härja,
Ära sõi härjad mõlemad.“

„Ära sina nuta, poega noori,
Meil on kodu kaksi lehma,
Kirjak lehma, mustik lehma,
Kirjak lehm toob kirju härja,
Mustik lehm toob musta härja,
Kui pole sarvi neil peassa,
Paneme kõrvust kündamaie,
Karvust atra kandamaie,
Sahast sahkapuud vedama.“

Hobune varastatud.

Söötsin täkku, jootsin täkku,
Peo peal pidasin täkku,
Ilma eide teadmata,
Taadi kõrva kuulemata,
Täkk sai täide rammusseje.
Läksin saksa saatemaie,

Saatsin saksad Saaremaale,
Isandad Hiiumaale,
Pooled saksad Poolamaale.

Tulin saksa saatemasta,
Leidsin kõrtsu kõrbe seesta,
Läksin kõrtsu vaatamaie:
Mis seal kõrtsus tehtanekse?
Õlut, viina joodanekse,
Saia sarvi söödanekse.
Otsin toobi, ostsin kaksi,
Hakkan kolmat võttemaie,
Neljata nimetamaie:
Kuulsin mina koera haukumaie,
Mina piitsa plaksutama,
Varas tuli vaarikusta,
Kurja meesi kuusikusta
Viis minu hüva hobuse,
Kümnerublase kübara,
Sajarublase sadula,
Tuhanderublase tubina,
Hõbenupu piitsakese.

Mina nutuga koduje.
Eit tuli vasta, taat tuli vasta,
Kohe minulta küsima:
„Miks sa nutad, poega noori?"
„Miks ei nuta, eidekene,
Miks ei nuta, taadikene:
Söötsin täkku, jootsin täkku,
Saatsin täku täide rammu,
Saatsin saksad Poolamaale,
Täied saksad Türgimaale,
Suured saksad Saaremaale,
Hakkasin koju tulema:
Varas tuli vaarikusta,
Kuri meesi kuusikusta,
Viis minu hüva hobuse,
Kümnerublase kübara,

Sajarublase sadula,
Tuhanderublase tubina,
Hõbenupu piitsakese!“

Isa aga kuulis, vasta kostis:
„Ära sa nuta, poega noori,
Sul on kodu kolme täkku,
Üks aga on sul sõidutäkku,
Teine on sul tallitäkku,
Kolmas on sul kosjatäkku!“

O. Kallas, Wiederholungslieder.

Hobune kadunud.

Istusin ilumäella,
Ilulillede seassa,
Ilulaaside vahella,
Ilukuusk mul põlve pealla,
Ilukask mul kaenelussa,
Lasksin karja laane alla.
Mis sealt karjast ära kadus?
Eest kadus isa hobune,
Keskelt memme küüdik lehma,
Vahelt venna varsakene.

Saatsin orja otsimaie,
Vaese lapse vaatamaie,
Ori otsis hooletumalt,
Vaene lapsi vallatumalt.

Õekesed, hellakesed,
Andke mul ohjad kädeje,
Andke päitsed peossegi.
Ise läksin hoosta otsimaie,
Kuldakõrvi kuulamaie,
Vaskilakka vaatamaie.
Kas nägite minu hoosta?

„Mis märki sinu hobune?“
„Linnalakka, lauku laia,
Pea tal pandud pandelasse,
Lakka laia litterisse,
Silmad siidituttidesse,
Kulmud kuldakuppudesse,
Kõrvad kõrgi rõngastesse,
Keha kirgu riietesse,
Saba saksa taalderisse.
Homikul orava karva,
Päeval päeva tõusu karva,
Koidikulla kulla karva,
Videvikul veeru karva,
Lõuneella lohe karva.“

„See läks läbi meie õue,
Läbi neidiste tänava,
Läbi uute uulitsate,
Kõis oli kuldane järella,
Kammits kardane jalassa,
See tegi pilla minessagi,
Teise pilla tullessagi,
Rikkus rangid, rikkus roomad,
Rikkus raudase värava,
Pillas pooliku mõduda,
Sõi meil salve rukkiida,
Teise salve odrasida,
Kolmanda kesa nisuda.
Tõmmas meil tõrre õluta,
Ära korjas kaali lehed,
Ära narris naire lehed,
Sõi meil kallid kapsakesed,
Aisad rikkus aiguteles,
Päitsed peada pööriteles.
Helkis helmine hobune,
Paukus paasine tänava.
Nüüd ta meie aia taga,
Seal ta hirnub heinasida,
Seal ta karjub kaerasida!

Mina kuulsin, kostsin vasta:
„Ei ta hirnu heinasida,
Ega karju kaerasida,
Hirnub selga istujada,
Karjub selga kargajada,
Hirnub isandagi alla,
Karjub kaubamehe alla,
See ta ohjel hoietaja,
Valjastegi vaadetaja,
Päitsete pähä panija!

Hirnu, halli, hüüa halli
Ia karju Kalevi kõrvi,
Kas aeda hallikene,
Kas on aeda meeste tehtud,
Või on tüdrukute tehtud,
Meeste aeda metsastagi,
Poiste aeda puudestagi,
Tüdruku tinane aeda,
Naiste aeda naastuline.“

Minija.

Eit saatis poja kosimaie;
Üle soode, üle maade,
Üle viie vikerkaare,
Üle kuue koidu otsa.

Poeg tuli nuttessa koduje,
Haletsedes alla õue,
Pani aga lappi laua peale,
Piirta pika pauna peale,
Kindaad kübara peale.

Kes tuli juurde jutustama,
Suu juurde sõnelema?

Eit tuli juurde jutustama,
Suu juurde sõnelema:
„Miks sa nutad, noorukene,
Miks sa vetta veereteled?“

„Miks ei nuta, eidekene,
Läksin kosja sõitemaie,
Neiu asjuda ajama.
Oh minu hella eidekene,
Ei tule naine minule,
Sul on palju tütterida,
Palju palga tahtijada,
Vii tüttared vedeje,
Kanna Anned allikasse,
Kaied küla kaevudesse,
Liisud vii lina liguje,
Mari marja põõsaasse,
Siis tuleb naine minule,
Naine mulle, mini sulle!“

Eit õli hullu uskumaie,
Ia poja käsku täitemaie,
Pani tütred põlle sisse,
Iooksis juba vee äärde,
Viiu viskas ta vedeje,
Kaie küla kaevudesse,
Anne alla allikasse,
Liisu lina ligujegi,
Mari marja põõsaasse.

Siis saatis poja küsimaie,
Üle soode, üle maade,
Üle viie vikerkaare,
Üle kuue koidu otsa.

Sai see poega koju tulnud,
Eite pojalta küsima.
„Kas tuli tüdruk sinule,
Kas tuli mini minule?“

Poega mõistis, vasta kostis:
„Iah tuli tüdruk minule,

Ia tuli mini sinule!“

Siis toodi mini tubaje,
Poja naine põrandule,
Pandi kangasta kuduma.
Hõbelõnga lõksutama,
Kuldalõnga korrutama;
Valget lõnga vaatamaie.

Poega kuulis, kostis kohe:
„Minu naine natukene,
Pisikene, peenikene,
Õlanukist õhukene,
Käsivarrest väetikene.
Oleks ta pea peerupuusta,
Käsivarred vahtrapuusta,
Õlanukid õunapuusta,
Siis ta kujuks kuldakangast,
Lõksutaks sul hõbelõnga!“

Eit pani siiski kudumaie:
Suga hakkas sõimamaie,
Soa laed laimamaie:
„Siia suitsu me sureme,
Palavasse pakatame,
Leitseesse lämmatame!“

Eidel tulid tütred meelde:
Eks võind Anned alles olla,
Kaied karjassa karata,
Liisud laanes lusti lüüa,
Marid käia marjullagi,
Teised tütred tööda teha.

Eit läks nuttessa jõele,
Haletsedes allikale,
Muretsedes muda veele.
„Tule, Viiu, tule veesta,
Tule, Kaje karjateelta,
Tule, Anne allikasta,
Tule, Mari marjamaalta,
Tule, Liisu lina liolta,

Tule kangasta kuduma,
Hõbelõnga lõksutama,
Kuldalõnga korrutama,
Valget lõnga vaatamaie,
Kangas palub palveida,
Heidab hellu sõnudagi!“

Tütred mõistsid, kostsid kohe:
„Ei või, ei või, eidekene,
Ei või tõusta, ei või tulla,
Sul on kodu kuldne mini,
Hõbedane poja naine,
Eks ta kuju kuldakangast
Lõksuta sul hõbelõnga,
Eks vii koonal karjamaale,
Teljed teeraja peale,
Kus need karjased kuduvad,
Lambalised laksutavad,
Teopoisid teevad paela!“

Harju Hans.

Hans oli Harjus mees madala,
Tinatuppe, vöö vägeva,
Ostis Harjusta hobuse,
Kuningalta kuldapiitsa
Saare saksalta sadula.

Läks siis täkku sõidutama,
Täku jalgu katsumaie,
Sälu sääri seletama:
Täkku eessa kui see tähti,
Ise pealla kui see päeva,
Saksa saapaad jalassa,
Kuningate kuube seljas.
Vöö vöölta Riia ristis,

Kübar peas kiriku kirja.
Kuhu läheb, taevas läigib,
Kus ta kõnnib, taevas kõigub.
Kus ta täkku sõiduteleb,
Sinna soo sõiduteleb,
Kus ta täkku tantsiteleb,
Sinna tantsitab tänava.
Kus ta täkku mängiteleb,
Sinna mäe mängiteleb,
Kus ta täkku keeruteleb,
Sinna keerutab kiriku.
Sõitis Soome silda mööda,
Kuramaa mägesid mööda,
Kura mäed kumasivad,
Soome silda raksus vasta,
Aluspalgid paukusivad.

Viru neiud vaatasivad,
Turu tütarlapsed laulsid:
„Oleks see meesi meie päralt,
Oleks see kaasa kanadella,
Kes seal sõidab silda mööda,
Kuramaa mägesid mööda,
Täkku alla nii kui tähti,
Ise pealla nii kui päeva,
Kübar peas kiriku kirja,
Vöö vöölla Riia kirja.
Me seisaks suve söömatagi,
Aasta ilma ivatagi,
Talve tangu tahtemata!

Teenistuse palk.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Lammas kahe tallega;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Siga seitsme põrsaga;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest.
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Vana ruuna, rangikaela;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kinkis võrgud, kinkis vened;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kinkis noodad, kinkis naarad;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.

Mis mul palgaks paisatie?
Kinkis .paadid, kinkis purjed;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kinkis Soomed, kinkis Saared;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kinkis sõud Soomemaalta,
Airud aadlari (?) majasta;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kirik kihelkonnaga;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kolga mõisad vallagagi;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Tallinn Tartu rajadeni,
Soome maalta suured linnad;
Ei mina leppind sellega.

Teenisin mina peremeest,

Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Kuninga ja kuningriiki;
Ei mina leppind sellega!

Teenisin mina peremeest,
Peremeest ja tarka meest,
Kuningat ja kuulust meest.
Mis mul palgaks paisatie?
Neiu noori, kuldakaela,
Kulda majariistadega.

Jah mina lepin sellega,
See neiu minu omane!

Sepal.

Ann oli armas neitsikene,
Poola poisi pruudikene,
Läks aga lusti laskemaie
Väljale kivivarele,
Kivi kildude segaje.

Katki helmed, katki pauad,
Katki kallid kaelarahad
Katki kee keeruline,
Rublatükid roosilised,
Katki sõrmus sõrmessagi,
Teine teisesta käesta.

Ann läksi Kura sepale:
„Kura sepp, mu kullakene,
Võta mu paater parandada,
Hõbehelmed õiendada,
Risti kannad kaunistada,
Iooda kee keeruline,
Rublatükid roosilised!“

Sepp siis kuulis, kohe kostis:
„Ei ole mina helmeseppa
Ega mina ole paaterseppa,
Ma olen selge rauaseppa!“

Ann läksi Viru sepale:
„Viru sepp, mu vennakene,
Võta mu paater parandada,
Hõbehelmed õiendada,
Ristikannad kaunistada,
Iooda kee keeruline,
Rublatükid roosilised!“

Seppa kuulis, kohe kostis:
„Neitsikene noorukene,
Kui tuled minu pojale,
Siis võtan pauad parandada,
Ioodan keed keerulised,
Rublatükid roosilised!“

Anne kuulis, kohe kostis:
„Ei tule mina sinule,
Ei tule sinu pojale,
Sepa naene lõõtsa nahka,
Tahmased taguja lapsed,
Seppa ise ilma musta,
Sepa tütred tuletukid,
Seppa ise hirnateleb,
Sepa naine naerateleb!“

Imetegija.

Läksin vennalt maada saama,
Sulamaada, söödimaada,
Natukese nairemaada,
Pisut peenarte alusta.

Venda vastu vaidlemaie,
Tinarinda riidelema:
„Mis teeb õde õuemaaga,
Põlleline põllumaaga,
Neiukene nairemaaga,
Tanuline tatramaaga!“

„Minu hella vennakene,
Anna üksi adratäisi,
Jaga härja jälje täisi,
Kus mina külvan köömenida,
Talutelen tattarida,
Ette külvan herneida,
Kõrva pillan pipparaida.“

Sain ma tüki tühja maada,
Raasukese raibet maada,
Paalukese paljast maada,
Mäe männiku tagusta,
Kuiva kuusiku alusta.

Seda mina kündsin küüntellani,
Äestasin varvastega,
Sinna ma külvasin sineda,
Sinna ma puistasin puneda,
Sini kasvas suuri, puna paksu,
Puna põlve kõrguseni.

Läksin sinet lõikamaie,
Ei saand sirpi siita maalta,
Sirpi ei siita rahvaasta.

Mina venna palveelle:
„Minu hella vennakene,
Anna alla hallikene,
Käe kõrva kõrvi ruuna,
Sõidan sepale Virusse,
Tagujale lärvamaale
Kuldseid käärisid küsima,
Hõbedasi piiriraudu,
Vasksed pärad tahaje,

Otsa joodetud hõbedad,
Miska piiran pipparaida,
Tasutelen tattarida!"

Sõitsin sepale Virusse,
Tagujale Järvamaale,
Sepa koera haukumaie,
Sepa naine naeramaie:
„Sealt tuleb minu minija,
Astub ainu poja naine!"

„Ei, ei, ei, ei, eidekene,
Ei tule sinu minija,
Astu sinu poja naine,
Ma olen kulla kuuse naine,
Mäe männiku minija,
Kase kalli kasvandikku,
Haava halli ümardaja.
Kas sinu poeg on, eidekene,
Kas sinu poeg on seegi meesi,
Kes teeb sirpisid tinasta,
Valab hambaida vasesta?"

Küll minu poeg on seegi meesi,
Kes teeneb tule meresse,
Lõõtsub lõkke laineesse,
Kisub piirgusid kivista,
Lõhub laudasid lumesta,
See sõlmib munasse sõlme,
Aganast see keerab köie,
Viskab otsa taevaasse,
Teise Jordani jõgeje"

Tuba tuules.

Lasksin ma lagle vedeje,
Hakkasin hani ujuma,
Piki merda, põiki merda,
Kuu valulla, öö valulla,
Taeva tähtede valulla.

Lapi merda sõitsid laevad,
Põiki merd käis põhjatuuli,
Sain ju suure saare äärde,
Saare nurka istumaie.
Seal oli saarel kolme metsa,
Kuldne oli kuusemetsa,
Hõbedane männimetsa,
Kardanegi kasemetsa,
Kuused kuldada kumavad,
Haavad vaskeda valavad,
Kased karda haljendavad,
Männad mähka oksendavad,
Lepad tilguvad tinada.

Siis hakkan aru pidamaie,
Mis pean mina tegema?
Tegin toa tuule peale,
Elu heinakaare peale,
Sauna saare juure peale,
Koja kobru lehe peale.
Seest oli siidiga seotud,
Pealt oli pandud pandalasse,
Lagi löödud lõuendilla,
Katused kalanahasta,
Harja hanesuleline.
Riia poolt oli ristiline,
Narva poolt oli naastuline,
Kuu poolt oli kulla karva,
Päeva poolta pärli karva,
Eemalta hõbeda karva.
Kuu mulle kumamas kojasta,

Taevas alta akenasta,
Tähed sängije säravad,
Kui tuleb tuuli, siis heliseb,
Paistab päeva, paisub pealta.

Mööda sõitsid müügi saksad,
Ligi linna laada saksad,
Iga reede Riia saksad,
Saksad minulta küsima:
„Kas on rikas Riia linna,
Või on tarka Tallna linna,
Või on suuri soola linna,
Või on päris Pärnu linna?“

Mina aga mõistsin, vasta kostsin:
„See pole rikas Riialinna,
See pole tarka Tallna linna,
Ei ka suuri soola linna,
Ei ka päris Pärnu linna,
See on tilluke toake,
Vaeste laste varjupaika,
Seest on siidilla seotud,
Pealt on kullalla kujutud,
Ahi on tehtud angerjasta,
Põrand tehtud põlledesta,
Lõugas lõhe lõualuista,
Ulualune ubadest!“

Ristitud mets.

Udres, Kudres poisikene,
Udres, Kudres kuu sulane,
Kuu sulane, päeva poega,
Magasid salu seessa,
Meie metsade vahella.
Siis hakkas salu hävinema,

Meie metsa kuivamaie,
Alta salu hallitama,
Pealta salu päivitama,
Seesta salu seenetama.
Käod jäid pealta kukkumasta,
Sirgud seesta laulamasta,
Härjad jäid alta ammumasta,
Orav otsast elamasta,
Kaikumast mere kajakad,
Mere hülged hüüdemasta.

Kust saab metsa ristijada,
Ristijada, kastajada,
Salu pika piirajada,
Lehe laia lõikajada?
Otsitie ristijada,
Ristijada, kastajada.
Toodi papid Paideesta,
Kösterid üle kiriku,
Meisterid üle merede,
Meie metsa ristimaie,
Ristimaie, kastemaie,
Salu pikka piiramaie.

Ristitie, kastetie,
Üheksalla oinaalla,
Ühe lamba poegadella;
Ei saanud salu sinamaie,
Meie metsa lehtendama,
Rohi maasta tõusemaie,
Käod sisse kukkumaie.
Ristitie meie metsa,
Ristitie, kastetie,
Üheksalla sõnnillagi,
Ühe lehma poegadella,
Ei saanud salu sinamaie,
Meie metsa lehtendama,
Rohi maasta tõusemaie,
Käod sisse kukkumaie.

Ristitie meie metsa,
Ristitie, kastetie,
Ühe neiduse nimella,
Ühe naise tütterella.
Siis hakkas salu sigimaie,
Salu põõsas kasvamaie,
Sirgud sisse laulamaie,
Käod peale kukkumaie,
Orav otsa elamaie,
Kaikuma mere kajakad,
Mere hülged hüüdemaie.

Ori taevas.

Ükski ärgu öelgu mulle,
Teine teisele kõnelgu,
Kuidas orjas oldanekse,
Vaese vaeva nähtanekse.
Ise mõistan orja hoole,
Orja hoole, vaese vaeva.
Ori peab hoolik olema,
Vara tõusma vaene lapsi,
Vara tõusma, vait olema,
Suuda kinni pidamaie,
Peab puhkama pisuta,
Vähe unda veeretama.

Ei sina tea ega mõista,
Kussa ori uned uinub:
Suures soos, laias laanes,
Suure soo keskeella,
Laia laane vahellagi,
Peenar pikka istepenki,
Sööti suuri söögilauda,
Mätas märga peaalune.

Kesse orja äratasi,
Vaese üles virgutasi:
Lendas ligi linnukene,
Tuli tuike tilluke,
Kägu lendas käe peale,
Suvilindu suu peale:
„Tõuse üles, orjakene,
Tõuse üles hommikule,
Pese silmi, soe peada,
Pese suu sulahõbella,
Käed kulla kasteella;
Mine merelt vetta tooma.
Kaugelta vesi vedada,
Vasta mäge mäele tuua!“

Ori läks merelt vetta tooma.
Kesse talle vasta tuleb?
Maarja talle vasta tuleb,
Maarja kohe küsimaie:
„Orjakene, omakene,
Kellel viid vee paari?“

„Perenaisel leiba teha,
Perepojal pesta suuda,
Peremehel kirvest ikast!“ Kasta

„Orjakene, omakene,
Vii see vesi taressegi,
Pane pange põrandule,
Ütle sa peremehele,
Perenaisele pajata:
Viimane vesi taresse,
Viimane pirgu pihisse,
Ma läen ära taevaasse,
Ma läen Maarja lasta hoidma!“

Tuli aga kaksi ingelida,
Võtsid see orja õlale,
Käänsid orja käte peale,
Viisid orja taevaasse,

Maarja kambrite lävele,
Looja suure ukse suhu.

Ori seal linki liiguteli,
Raudarampi raputeli.
Maarja kambrista kõneleb:
„Kes seal linki liiguteleb,
Raudarampi raputeleb?“

Ori kuulis, kohe kostis:
„Ori linki liiguteleb,
Raudarampi raputeleb.“

Maarja kuulis, kohe kostis:
„Tule sisse, orjakene,
Istu kuldatooli peale,
Kuldatooli, hõbeõrre,
Sa said maalla küllalt kurta,
Küllalt kurta, küllalt nutta!“

Anti kätte saia tükki:
„Söö saia, orjakene!
Küll said maalla nälga näha!“

Toodi kätte õlle toopi:
„Joo õlut, orjakene!
Küll said maalla vetta juua!“

Kesse tuleb orja pärra?
Peremees pärra tuleksi.
Küünarpuu pikka peossa,
Perenaine tagapärra,
Kangapakki kaenalussa.
„Tule ori, võtta oma,
Tule vaene, võta vaeva,
Suiline suurta tööda,
Päevaline päeva palka!“

Orja kamberist kõneles:
„Pea ise, peremeesi,
Pea ise, perenaine,
Kanna oma kalevida,

Pea oma peeni hame,
Juba Maarja mulle maksis,
Taevas tasusi minule!
Ei ma taha tasu taevas,
Kui sa ei maksnud sealla maalla,
Kui mu pihta piinatie,
Käsivarsi vaevatie,
Kui mu küüned külmetasid,
Sõrme otsad sõitelisid.

Maarja kamberist kõneles:
„Tule sisse, peremeesi,
Tule sisse, perenaine!
Annetaks tuline tooli:
„Istu tuldatooli peale,
Tuldatooli tõrvatõrde!“

Toodi kätte tuletoopi.
loo tulda, tõmma tõrva,
Seni kui pada parandakse,
Seni kui katelt katsutakse
Halg alla lõhutakse!“

„Ei sa maksnud orja vaeva,
Ei sa maksnud pealla maada,
Ega annud alla taeva,
Nüüd sa keed katelassa,
Nüüd sa põled põrguussa!“

Jahvatav neiu.

Tõusin vara hommikulla,
Vara enne valgeeda,
Pesin palged, pead sugesin,
Kingad jalga kinnitasin,
Tööda tõttasin tegema,

Kivi oli toodud Kiievista,
Kivipooled Poolamaalta,
Kivipostid Venemaalta,
Ajas järgest jahvatama,
Ajas kivi kiskumaie.
Läksin lapsi jahvamaie,
Läksin kivi kiskumaie.
Kivi kojassa kumises,
Iahvatasin juhmikene,
Jahvatasin kamberissa,
Keerutasin külmas keldris.
Kes mul lävele lähenes,
Kesse astus aknaalle?
Venda lävele lähenes,
Venda astus aknaalle:
„Iahva, õde, laula lapsi,
Annan sulle anniks aida,
Täidan veereni viljaga!“

Jahvatasin juhmikene,
Laulsin ise jahvatades,
Kaasitasin külmas keldris.
Kesse lävele lähenes,
Kesse astus aknaalle?

Ema lävele lähenes,
Ema astus aknaalle:
„Jahva, lütar, laula lapsi,
Mida annan laulmisesta?
Lamba annan laulmisesta,
Lehma kingin lugudesta!“

Jahvatasin juhmikene,
Kaasitasin kamberissa,
Kolistasin külmas keldris.
Kesse lävele lähenes,
Isa astus aknaalle?
„Jahva tütar, laula tütar,
Mis sul jagan jahvamisest?
Jahvamisest, laulamisest?

Annan sulle tubli täku,
Kingin uhkema hobuse."
Iahvatasin juhmikene,
Kaasitasin kamberissa,
Kolistasin külmas keldris.
Kesse lävele lähenes,
Kesse astus aknaalle?
Õde lävele lähenes,
Õde astus aknaalle:
„Jahva, õde, laula, õde,
Kisu kiirelt käsikiva,
Sulle antaks suuri sõlgi,
Kingitakse kaelakate."
Jahvatasin juhmikene,
Kaasitasin külmas keldris.
Kesse lävele lähenes,
Kesse astus aknaalle?
Venna naine linnukene,
Venna kaasa kallikene:
„Ära jahva, juhmikene,
Ära laula, lapsukene!
Ei sul isa anna aita,
Ega ema kingi lehma,
Õde ei anna suurta sõlge,
Ega venda viljatera."
Ei mina hoolind hoiatusest,
Ega uskunud ütlemisi.
Jahvatasin kamberissa,
Kolistasin külmas keldris.
Kesse lävele lähenes,
Kesse astus aknaalle?
Venna naine hüüdemaie,
Venna kaasa kutsumaie:
„Tule tuppa, tuikene,
Karga kambri, kallikene,
Sulle kosjad koju tulid,
Au sul lävele lähenes."

Sain ma neiu mehe naiseks,
Jahvataja kodukanaks.
Tulin koju mehe kojast,
Hakkasin aralt küsima:
„Õekene hellakene,
Kas veel meeles, mida ütlid,
Mida muiste tõotasid?
Kas saan rinda suure sõle,
Kas saan kaela kauni katte?“
„Õde, hella linnukene,
Ei ma anna ega luba!“
Mina vennalt küsimaie:
„Vennakene, kallikene,
Kas veel meeles, mida ütlid?
Kas saan vilja, kas saan aida?“
„Õde hella linnukene,
Ei ma anna ega tõota.“
Kohe emalt küsimaie:
„Emakene, hellakene,
Lehma töö eest tõotasid,
Lamba laulmisest lubasid?“
„Tütrekene, tillukene,
Ei ma anna ega tõota.“
Kohe isalt küsimaie:
„Isakene, hellakene,
Too kätte tõotud täkku,
Anna kätte uhke hobu!“
„Tütrekene, tillukene,
Ei ma anna ega tõota.“
Venna naine linnukene,
Ära kuulis, kostis kohe:
„Õekene, hellakene,
See sai sulle, mis sai mulle,
See sai meile mõlemile,
See saab igale ühele,
Ega isa anna hoosta,
Ega ema anna lehma,
Ega õde suurta sõlge.

Lunastetav neiu.

Ann oli ahti, Poola tahti,
Ann läks aita ehtimaie,
Aita peada sugemaie,
Siis läks jõesta vetta tooma.
Tulid vasta laevamehed,
Anne viisid veneesse.

Ann hakkas laevas nuttemaie,
Laevamehi palumaie:
„Kulla kallid laevamehed,
Pika purje poisikesed,
Laseme laeva liikudagi,
Nii kui kätki kiikudagi,
Laseme laeva maale jõuda,
Maale jõuda, maale sõuda,
Laske mind korra koju minna,
Mul on kodu vana ema,
Emal kolmi kirstukesta.
Üks on kirstu kuldakirstu,
Teine kirstu hõbekirstu,
Kolmas kirstu vaskikirstu.
Ehk annab ühe minu eesta,
Lunastab mind laeva seesta."

Ema kuulis, vasta kostis:
„Ennem mina annan Annekese
Kui mina annan kirstukese!"

Ann oli õrna nuttemaie,
Kapten õrna naeramaie.
Ann siis hakkas ütlemaie:
„Kulla kallid laevamehed,
Pika purje poisikesed,
Laseme laeva liikudagi,
Nii kui kätki kiikudagi,
Ehk saame Riia linna alla,
Seal on minul isakene,
Isal kolmi aidakesta,

Üks on aita kuldaaita,
Teine aita hõbeaita,
Kolmas aita vaskiaita.
Ehk annab ühe minu eesta,
Lunastab mind laeva seesta."

Isa kuulis, kostis kohe:
„Enne mina annan Annekese,
Kui mina annan aidakese.
Aita on mul eluajaks,
Anne aga ürikeseks!"

Ann oli õrna nuttemaie,
Kapten õrna naeramaie.
Ann siis hakkas ütlemaie:
„Kulla kallid laevamehed,
Pika purje poisikesed,
Laseme laeva liikudagi,
Nii kui kätki kiikudagi,
Ehk saame Riia linna alla,
Seal on mul üks vennakene,
Vennal kolmi heada hoosta,
Üks on täkku kuldalakka,
Teine täkku hõbelakka,
Kolmas täkku vaskilakka.
Ehk annab ühe minu eesta,
Lunastab mind laeva seesta."

Wenda kuulis, kostis kohe:
„Enne mina annan Annekese,
Enne kui oma hobuse!
Hobu on mul eluajaks,
Anne aga ürikeseks!"

Ann oli õrna nuttemaie,
Kapten õrna naeramaie.
Ann siis hakkas ütlemaie:
„Kulla kallid laevamehed,
Pika purje poisikesed,
Laseme laeva liikudagi,
Nii kui kätki kiikudagi,

Ehk saame Riia linna alla,
Seal on minul õekene,
Õella kolmi heada tekki,
Üks on tekki kuldakirja,
Teine tekki hõbekirja,
Kolmas tekki vaskikirja.
Ehk annab ühe minu eesta,
Lunastab mind laeva seesta!“

Õde kuulis, kostis kohe:
„Enne mina annan Annekese,
Enne kui oma tekikese.
Tekki on mul eluajaks,
Anne aga ürikeseks!“

Ann oli õrna nuttemaie,
Kapten õrna naeramaie.
Ann siis hakkas ütlemaie:
„Kulla kallid laevamehed,
Pika purje poisikesed.
Laseme laeva liikudagi,
Nii kui kätki kiikudagi,
Ehk saame Riia linna alla.
Seal on minul peiukene,
Peiul kolmi laevukesta,
Üks on laeva kuldalaeva,
Teine laeva hõbelaeva,
Kolmas laeva vaskilaeva.
Ehk annab ühe minu eesta,
Lunastab mind laeva seesta.“

Peiu kuulis, kostis kohe:
„Enne mina annan kuldalaeva,
Enne kui annan Annekese.
Anne on mul eluajaks,
Laeva aga ürikeseks!“
Ann oli õrna naeramaie,
Kapten õrna nuttemaie!

Sõda.

Vares vaga linnukene
Piilus meie pihlakassa,
Õõtsus meie õunapuussa,
Pea oli päeva tõusu poole,
Saba Sandri mõisa poole,
See tõi sõjasõnumida,
Seep see kandis vaenukeeli.

Kesse meilta sõtta läheb
Kas läeb isa või läeb ema,
Kas läeb kõige noorem poega,
Kas läeb väimees vennikene?
Ei läe isa, ei läe ema,
Isa vana, ema vana,
Isa halli ahju pealla,
Õde õrna kätkiessa,
See tahab piimalla pidada,
Noorel koorel kasvatada,
Lehma võilla võõrutada.
Väimees seitsme seina taga,
Kaheksamassa kamberissa,
Üheksama ukse taga,
Kus ei kuule kuke häälta,
Nõdra lapse nutu häälta.

Noorem vend peab minemaie
Sõtta veli sõitemaie.

Veli läks aita ehtimaie,
Ema aita õpetama,
Õpetama, ikkemaie,
Naine kõrva nuttemaie:
„Pojukene, poisikene,
Aja selga sõjahame,
Pane jalga sõjasukad,
Aja selga sõjasärki,
Alla karvane kasukas.
Kui sa sõidad sõjateeda,

Ära mine sõja ette,
Eessa on tuli punane.
Ära sõida sõja taga,
Taga suitsu on sinine,
Keeruta keseda sõda,
Ligi lipukandijada.
Esimesed helbitakse,
Tagumised tapetakse,
Keskmised koju tulevad.
Kui sa hakkad tulemaie,
Ära tule mere kaudu,
Meri on täisi meeste päida,
Ära tule Narva kaudu,
Narva on täisi naiste päida,
Ära tule Koiva kaudu,
Koiva on täisi koolupäida,
Tule sa kohe koduje,
Tule oma tehtud teeda,
Kust on isa enne käinud,
Enne käinud, jäljed jätnud."

Vend läks sõitessa sõdaje,
Peada väänates vägeje.

Oli aga sõjas seitse suve,
Tuli koju kaheksandal,
Hobu alla kui see ahju
Meesi päälla kui see päeva.
Kübar kui kiriku kella,
Vöö kui linna lipurihma,
Pea pealta paksu meesa,
Jalad alta harva meesa.

Sõitis isa õue peale:
„Tule välja, isakene,
Tule välja, tunne meesta!"

Tuli isa, ei tunnud poega:
„Vene mees, Vene hobune,
Vene piitsake peossa,
Vene saapaad jalassa,

Vene kantsik kaenalussa,
Vene kindaad käessa,
Vene kirjad kinnastessa."

Sõitis ema ukse ette:
„Tule välja, emakene,
Tule välja, tunne meesta!"
Ema tuli, ei tunnud meesta:
„Vene mees, Vene hobune,
Vene piitsake peossa,
Vene saapaad jalassa,
Vene kantsik kaenalussa,
Vene kindaad käessa,
Vene kirjad kinnastessa!"

Sõitis venna ukse ette:
„Tule välja, vennakene,
Tule välja, tunne venda!"

Venda tuli, ei tunnud venda:
„Vene mees, Vene hobune,
Vene piitsake peossa,
Vene saapaad jalassa,
Vene kantsik kaenalussa,
Vene kindaad käessa,
Vene kirjad kinnastessa!',

Sõitis õe ukse ette:
„Tule välja, õekene,
Tule välja, tunne venda!"
Õde tuli, ei tunnud venda:
„Vene mees, Vene hobune,
Vene piitsake peossa,
Vene saapaad jalassa
Vene kantsik kaenalussa,
Vene kindaad käessa,
Vene kirjad kinnastessa!"

Sõitis naise ukse ette:
„Tule välja, naisukene,
Tule välja, tunne meesta!"

Tuli naine, tundis mehe:
„Oma mees, Vene hobune,
Oma kootud kuuekene,
Oma tehtud tekikene,
Oma pandud pambukene,
Oma kindaad käessa,
Oma kirjad kinnastessa.
„Tule tuppa, vennikene,
Tule tuppa teretama!“
„Kulda naine, kallis naine,
Võta võttemed võrelta,
Kõver konksu lae vahelt,
Siis aga astu aida poole,
Too sealt vaipa varna otsast,
Kirju tekki kirstu kaanelt,
Pühi hobune higista,
Mõse mõõkagi veresta,
Pese saapaad porista,
Siis vast hakkan rääkimaie,
Sõja sõnu sõnumaie!“
Viidi venda vihtlemaie,
Vihtlemaie, pesemaie.
„Aja nüüd meile sõjajuttu,
Kuidas sõjas sõditakse
Või seal Rootsi raiutakse,
Riia alla reisitakse.
Kas on sõjas naine armas,
Naine armas, kaasa kallis?“
„Ei, ei, ei, ei eidekene,
Ei, ei, ei, ei isakene,
Ei, ei, ei, ei õekene,
Ei ole sõjas naine armas,
Naine armas, kaasa kallis,
Sõjas armas haljas mõõka,
Kallis kangepea hobune.
See päästab mehe sõjasta,
Mehe poja Poolamaalta,

Mehe venna Venemaalta.

Nõnda sõjas mehe verda
Kui meie meressa vetta,
Nõnda sõjas meeste päida
Kui on soossa mättaaida,
Nõnda sõjas sõrmeluida
Kui on roogu luharannal,
Nõnda sõjas sääreluida
Kui on halgusid pinussa."

Tooma laul.

Toomas tore, mees madala,
Tõotas naiseta elada,
Ilma naiseta kasuda.
Sai elama, sai olema,
Ei võind naiseta elada
Ega kaasata kasuda.
Tahtis puusta teha naise,
Tarupakust teise poole,
Panna kulda palgeeksi,
Hõbedat ea iluksi,
Ei aga kulda püsind palgel
Hõbe ei püsind ea iluks,
Sulas ära soolast süües.
Põles ära patta pannes.

Toomas tore, mees madala,
Läks aga kottu kosja teele.
Natukeseks neiu teele,
Kosis kaasa kolmes päevas,
Võttis viiessa nädalis,
Võttis Riiast rikka tütre,
Tartu takka targa tütre.

Seni aga oli naine armas,
Naine armas, kaasa kallis,

Kui sai sülle sületäie,
Käte peale käsilise;
Hakkas naista narrimaie,
Teista poolta togimaie.

Toomas tore, mees madala,
Ei enam mõtle muuda juttu,
Teist ei kõneda kõnele:
„Kuhu panen vana naise,
Kuhu tõukan teise poole!“

Musta meesi mujalt tuli,
Kuri kohe õpetama:
„Sinna pane vana naine,
Sinna tõuka teine pooli:
Saada mäelta tooma mahla,
Mahla kaselt, mahla vahtralt,
Kaeva kase alla hauda,
Sülda seitsegi sügava,
Küünart kümme kaeva laia,
Okstel kata hoolikasti,
Mätastega mõnusasti,
Et ei märka meeli hauda,
Meeli hauda, silm sügavust.
Ise heida voodiesse,
Peada pane patjadele,
Hakka mahla nõudemaie,
Vahtra vetta tahtemaie.“

Toomas tore, mees madala,
Täkkis kase kaasikussa,
Vahtra nõo nõlva pealla,
Pani alla kuldapüti,
Kuldapüti, vaskipaadi,
Ise aga heitis õlgedele,
Puhkama pani padjule,
Hakkas mahla nõudemaie,
Vahtra vetta tahtemaie.

Naisukene noorukene,
Varsti vasta vaidlemaie:

„Meilla talus vastne taari,
Magus mõdu kaljaastjas!“

Toomas tore, mees madala,
Omalt poolelta pajatas:
„Ei ma taha teie taari
Ega ihka meie mõdu;
Mine kasele mäele,
Vahtravetta võttemaie!“

Naisukene noorukene
Tahtis täita mehe meelta,
Käia kaasa käsku mööda,
Minna mahla mäelta tooma,
Vahtravetta koju kandma.

Läks aga aita ehtimaie,
Paatrit põuele panema,
Kirstu kirju külle peale,
Vaka valge veere peale.
Leidis ehted ikkemassa,.
Paatrid palju nuttemassa.
Naine noori nõudemaie,
Kaasa kohe küsimaie:
„Mida ikked, ehtekene,
Mida nutad, nupukene?“

Seda ikken, naisukene,
Kaeban, kallis kaasakene,
Ei jää meile selgasäädjat,
Ei jää pealepanijada!

Naine noori vastamaie:
„Ära nuta, ehtekene,
Leinavad mind kaksi lasta,
Kaksi kahju kandajada,
Küllap need sinda küsivad,
Selga sinda säädivadki.“

Läks aga naine minemaie,
Enne isalta küsima:
„Ütle, tarka taadikene,

Toomas õhkab õlgedella,
Puhkab voodissa pikali,
Tahab mahlada mäelta,
Vahtravetta kaasikusta.
Kas pean nüüd mina minema,
Magust mahla muretsema?"

„Mine, mine, minijake,
Mine mehe meelta mööda,
Käi kaasa käsku mööda."

Naine küsima emalta:
„Emakene hellakene,
Kas pean mäele minema,
Magust mahla muretsema?

„Mine, mine, minijake,
Mine mehe meelta mööda,
Käi kaasa käsku mööda!"

„Emakene hellakene,
Kui ma kaon kaseteele,
Maha jäävad vaesed lapsed,
Kaksi kahju kandajada.
Hoia mu ematuid lapsi,
Varja minu vaeseid lapsi."

Emakene ütlemaie:
„Mine aga mine, mu minija,
Käi, käi, käskujalga.
Küll su vaeseid valvatakse,
Küll su kahte kasvatakse
Pehme pesa pingi alla,
Lämmi tuba läve alla;
Luuda saavad liha juurest,
Kalapeada kala kõrvalt!"

Läks aga naine mahla mäele,
Varikusse vahtraveele.
Küdi künnilta kõneles,
Nadu karja kaitsemasta:
„Ära mine sa, minija,

Ära veere venna naine,
Sinna sued ju salgas läksid,
Karud karjana kadusid,
Viis läks valda varesida,
Kaksi parve karnaaida,
Kõik need veervad su verele,
Kokku saagile koguvad!“

Naisukene noorukene,
Ei see hoolind hoiatusest,
Ega küsind keelamisest,
Läks aga mahlale mäele,
Kuldapütist püüdemaie,
Vaskivaadista valama.
Kuulis soostaju solina,
Pilliroostagi rabina,
Välja veeres musta meesi,
Musta meesi, põrgupoissi.
Kirves mürgine mürises,
Varsi vaskine vabises,
Hääli äkine käritas:
„Pane pea paku peale,
Hellad juuksed hirre peale!“

Tsirku laulis lepaladvas,
Sinilindu kase kõrval.
Naene tsirku palumaie:
„Sinitiiva tsirgukene,
Vahajalga varbelane,
Vii aga teada vendadele,
Anna teada armsatele,
Kanna kuulda mu kodule:
Siia naine surmatakse,
Vaga veri valatakse!“

Sinitiiva tsirgukene,
Vahajalga varbelane
Viis aga teada vendadele,
Andis teada armsatele,
Kandis kuuldaje kodule.

Kottu tuli kohe taati,
Veeres viisi vennakesta,
Tegid tule tänavasse,
Suure valge vainu peale,
Viisid Toomaa tulesse,
Panid poisi palavasse,
Kaksi jalga kammitsasse,
Viisi sõrme sidemesse.

Toomas tulesta kõneles,
Palawasta pajataski:
„Kuulge, kuulge noored mehed,
Kuulge kolga kosilased,
Ärge tehke sarnast tegu
Kui mina meeletu tegin:
Saatsin surma noore naise,
Hukka oma teise poole!
Võtke naine kõigeks eaks,
Hellakene elupäiwiks,
Ikka elage ilusti,
Kasupõli kauniisti!

Mai.

Maie Torma neitsikene,
Sõitis Torma teeda mööda,
Sõlg oli suussa, pärg oli peassa,
Hane leht oli hambaassa,
Vaskipõlle varbaassa.

Jüri Torma poisikene,
Tormas Tormastu mäele,
Kullad karbis kumisesid,
Helmed helksid mõõga peassa.
Jüri läks naista nõudemaie,
Kodukana kosimaie.
Tõi tema Maiekese koju.

Mai tegi pennile pesada,
Saarikale sängikese,
Pani noa nurga peale,
Oda teise otsa peale.
Jüri veeris voodiista.
Veeris nurgeti noasse,
Veeris otseti odasse.

Ämma ärkas homikulla,
Läks siis kambri kutsumaie:
„Oh Maie, minu minija,
Tõuse karja saatemaie.
Muude mullikad murulla,
Meie mullikad mujalla!“

„Oh ämma, minu omane.
Ei või tõusta, ei ärgata!“

Ämm läks karja saatemaie,
Mai jäi koju magamaie.
Küsisid külased naised,
Oma otsa neitsikesed,
Teise otsa tütarlapsed:
„Kus Maie, minijakene?

Ämma kuulis, ämma kostis:
„Maie magab voodiissa!“

Ämm tuli karja saatemasta,
Ämm läks üles äratama:

„Tõuse üles, Maiekene,
Tõuse üles, tõsta peada!“

Leidis voodiid verised,
Linad lepakarvalised,
Hurmased udupalakad,
Peened padjad plekilised.

„Oh Maie, minu minija,
Miks su voodi uhmerdetud,
Sängi veered on verised?
Sina ehk tapsid mehe noore,
Mehe noore, kaasa-kalli
Uinutid unise kaasa!“

„Oh ämma minu omane,
Ei mina tapnud meesta noorta,
Meesta noorta, kaasa kallist,
Uinutand unista kaasa!
Oh ämma, minu omane,
Toast tapsin tubase talle,
Laudast valgepea vasika,
Murult musta kukekese!“

Ämm oli usin uskumaie,
Nobe meelta nõudemaie.
Ämm läks tuppa katsumaie:
Toas on tubane talle,
Laudas valgepea vasikas,
Murul musta 'kukekene.

Maie mõistis, vasta kostis:
„Jüri veerend voodiista,
Veerend nurgeti noasse,
Veerend otseti odasse.
Võta paater pale eesta,
Helmed hella hinge eesta.“

Ämma mõistis, vasta kostis:
„Ei paater maksa paleda,
Helmed hella hingekesta!
Oh Maie minu minija,
Kinnivõttijad tulevad.
Mis surma sinule teeme?
Kas teeme tulesta surma,
Või teeme raua raiumista,
Või teeme vette uppumista?“

„Oh ämma, minu omane,
Kibe on tuline surma,
Raske raua raiumine,
Hale vette uppumine.
Tooge mu sinised lõngad,
Tooge mu punased lõngad.
Tehke see tuli sinine
Tehke see tuli punane!“

Ämm läks lôngu otsimaie.
Mai sai jalad jooksemaie,
Varbad valjult vaeldamaie,
Kannad maada kaevamaie.
Maie lippas lepikusse,
Maie põgenes pajusse.
„Oh sa leppa, hoia minda,
Kallis leppa, kaitse minda!
Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijail käessa,
Köied kinnikõitijalla!“

Leppa keelella kõneles:
„Kuule, Maieke minija,
Külas tehaks palju kütist,
Vallas palju saadusida,
Siita sinda leietakse.
Siis oleme hukas me mõlemad.
Kahju all me kahekesi!“

Maie lippas tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada,
Lippas liivasta mägeda.
Mis seal Maiel vasta tuli?
Tuli paksu paju metsa.
„Oh sa paju, hoia minda,
Kallis paju, kaitse minda!
Mull on otsijad järella,
Ohjad otsijail käsissa,
Kõied kinnikõitijella!“

Paju keelella kõneles:
„Kuule Maieke, minija,
Mul tuleb kibe kiiliaega,
Mul tuleb palav parmuaega,
Elajate otsimine.
Tuleniitse kiskumine.
Siita sinda leietakse,
Siis oleme hukas me mõlemad,
Kahju all me kahekesi!“

Maie lippas tüki teeda.
Tüki teeda, marga maada,
Mis seal Maiel vasta tuli?
Tuli harva haabametsa:
„Oh sa haaba, hoia minda,
Kallis haaba, kaitse minda!
Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijil käsissa,
Köied kinnikõitajilla!

Haaba keelella kõneles:
„Alt olen harva, pealt olen paksu,
Siita sinda leietakse,
Siis oleme hukas me mõlemad,
Kahju all me kahekesi!“
Maie haaba' sajatama:
„Nõnda su lehed lõdisegu
Kui Maiel liha lõdiseb!“

Maie lippas tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada,
Mis seal Maiel vasta tuli?
Tuli suuri kuusemetsa:
„Oh sa kuuske, hoia minda.
Kallis kuuske, kaitse minda!
Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijil käsissa,
Köied kinniköitajilla!“
Kuuske keelella kõneles:
„Külas kooleb kümme meesta,
Kümme meesta, kümme naista.
Minust laudu lahutakse,
Minust palka palutakse,
Minust kirstu kujutakse,
Siita sinda leietakse.“
Maie lippas tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada,
Mis seal Maiel vasta tuli?
Jõgi Maiel vasta tuli:

„Oh sa jõgi, hoia minda,
Kallis jõgi, kaitse minda,
Kata Maie, mata Maie!
Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijil käsissa,
Köied kinniköitajilla!“

Jõgi keelella kõneles:
„Ei või, ei või, Maiekene,
Ei või matta, ei või katta.
Minust [illegible].
Sinda seesta leietakse,
Siis oleme hukas me mõlemad,
Kahju all me kahekesi!“

Maie lippas tüki teeda.
Tüki teeda, marga maada..
Mis seal Maiel vasta tuli?
Meri Maiel vasta tuli:
„Oh sa meri, hoia minda,
Kallis meri, kaitse minda,
Kata Maie, mata Maie!
Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijil käsissa,
Köied kinniköitajilla!“

Meri keelella kõneles:
„Ei või, ei või, Maiekene,
Ei või matta, ei või katta,
Minust kalu püüetakse,
Sinda seesta leietakse.
Siis oleme hukas me mõlemad,
Kahju all me kahekesi!“

Maie lippas tüki teeda,
Tüki teeda, marga maada.
Mis seal Maiel vasta tuli?
Tuli vasta musta härga.

„Kuule härga, hoia minda,
Kallis härga, kaitse minda.

Mul on otsijad järella,
Ohjad otsijil käsissa,
Köied kinniköitajilla!"

Härga keelella kõneles:
„Kuule, Maieke minija,
Tule minu turja peale,
Seisa sarve juure peale,
Ma viin tüki Türgimaada,
Veidikese Venemaada,
Poole versta Poolamaada!"

Maret.

Mareta Kareta neiu,
Madli see madala vaimu
Saatis karja kaugeele,
Eemaleje heinamaale,
Leidis lapse lepikusta,
Mäe alta mätastelta.
Võttis sündinud sülesse,
Mähkis lapse mähkmetesse,
Sidus siidirätikusse,
Pani põlle paeladesse.
Viis ta neidude tubaje,
Pärgapeade keskeelle:
„Tulge kokku tunnistama,
Kelle Looja loodud looma,
Kelle ilus hingekene,
Kelle nägus näokene,
Kelle palgeed punased?"

Üks see vandus, teine vandus,
Vandus ihu, vandus hinge,
Vandus ihu helvetile,
Pea pärgele pesasse,
Keha keeva katelasse,

Vandus käed katsumasta,
Sõrmed külge pistemasta.
Kuhu lapsuke pannakse?
Viiaks peigude tubaje
Kübarpeade keskeelle.
„Tulge kokku tunnistama,
Kelle Looja loodud looma,
Kelle nägus näokene,
Kelle palgeed punased?“
Üks see vandus, teine vandus,
Hannus Saare saksa poega,
Kuresaare herra poega,
See oli vali vandumaie,
Vandus ihu, vandus hinge,
Vandus ihu helvetile,
Pea pärgeli pesasse,
Silmad saadana sülesse,
Keha keeva katelasse,
Vandus käed katsumasta,
Sõrmed külge pistemasta.
Madli võttis lapse sülle:
„Kuhu lapse me paneme?
Viime tulesse põlema
Või viime vette upumaie?
Laps aga padjusta pajatas,
Teki alta teki häälta:
„Hannus Saare saksa poega,
Kuresaare herra poega,
See aga minu isaksi,
Mareta Kareta neiu,
See aga minu emaksi!
Minu sugu Soomemaalla,
Päris vennad Pärnumaalla,
Isa vennad Hiiumaalla.
Sugu ootas mind surema,
Vennad vette veeremaie,
Õed jõkke kukkumaie!“

Ieesuse sõit.

Ieesus sõitis jõge pidi,
Püha Maarja perve pidi,
Mis neil vasta puutunessa?
Puutus vasta hiirukene,
Hiiruke hüva hobune,
Puutus ratsu raudakapja.
Ieesus rääkima ratsuga:
„Tere hiiru, hea hobune,
Tere ratsu, raudakapja,
Vii sa Ieesus üle vete,
Kanna Maarja kalda peale!“
Hiiru keelella kõneles‘
Meelella hobune mõistis:
„Või ei viia Ieesust poega,
Või ei viia Maarja ema,
Olen ju väga väsinud,
Raskelt ära rammestunud:
Eile sõitsin sõja alla,
Täna sõitsin saja alla,
Suust mul pesti suitse verda,
Peast mul pesti päitse verda!“

Ieesus sõitis jõge pidi,
Püha Maarja perve pidi.
Mis neil vasta puutunessa?
Kirik vasta puutunessa,
Kuldakuppu, hõberisti.

Ieesus kirikul' kõneles:
„Tere kirik, kuldakuppu,
Kuldakuppu, hõberisti,
Vii sa Ieesus üle vete,
Kanna Maarja kalda peale!“

„Või ei viia, Ieesus poega,
Ega kanda Maarja ema:
Homme suuri pühapäeva,
Sees mul papid pajatavad,

Koolilapsed palju laulvad,
Singub seessa sinisärka,
Kõnnib kollaseid kasukaid!"

Ieesus sõitis järve pidi,
Püha Maarja perve pidi.
Mis neil vasta puutunessa?
Härga vasta puutunessa.

„Tere härga, ugasarvi,
Vii sa Ieesus üle vete,
Kanna Maarja kalda peale,
Vii mind teisele talule!"
Härga keelella kõneles,
Ugasarvi meelel mõistis:
„Või ei ei viia Ieesus poega
Ega kanda Maarja ema:
Härja sarv on sammeldanud,
Härja kukru ike murdnud!"

Ieesus juba ütlemaie:
„Kulda panen kukru peale,
Sarve samblale hõbedat,
Vii aga Ieesus üle vete!"
Pani aga kulda kukru peale,
Sarvesamblale hõbedat.
Siis sai Ieesus üle jõe,
Maarja teisele talule.

Ieesus ütlema härjale,
Ugasarvele sõnuma:
„Kui seda härga hukatakse,
Vaga verda vaevatakse,
Hõimu kokku kutsutakse,
Armsaid ühte aetakse.
Sulle peetakse pidusid.

Kus see hobu hukatakse,
Kus see liha surmatakse?
Soo serva suntsikusse,
Laane serva lammikusse,

Kussa vaakuvad varesed,
Kussa kaarnad krooksuvadki,
Kus kõik veerevad verele,
Kus kõik riius raipe kallal!“

Päästja Maarja.

Jlma uppus udu kätte,
Maa aga kadus kaste kätte.
Saksad tahtsid ilma sääda,
Ehtida ilul isandad.
Ei olnud päeva pealla ilma,
Ei olnud agu alla ilma,
Ei olnud kuuda kõrgeessa,
Ei olnud tähti enam taevas.
Sest pole päeva pealla ilma,
Sest pole agu alla ilma,
Ieesus poega hukatie,
Vaga Jumal vaevatie,
Ieesus seliti tulessa.
Kaksi jalga kammitsassa.
Viisi sõrme venituses,
Vahr oli vöölla, varvas suussa
Ieesus tulesta kõneles,
Ieesus pajatas palavast:
„Kes viib sõna Maariale.
Annab teada armastele,
Et aga Ieesus hukatakse,
Vaga Jumal vaevatakse?“
Kala oli pandud panni peale,
Kala läks merde sõudemale,
Kala viis sõna Maariale:
„Maarja, tule maale vaatma,
Ieesus poega hukatakse,
Vaga Jumal vaevatakse.“

Ei see Maarja uskund juttu,
Uskund juttu, arvand õigeks.

Ieesus tulesta kõneles,
Ieesus pajatas palavast:
„Kes viib sõna Maariale,
Annab teada armastele?

Kukk oli pandud keema patta,
Pool oli keenud, teine terve.
Kukk läks laulma õrre peale,
Kukk läks Maarjal sõna saatma.
Ei aga Maarja uskund juttu,
Uskund juttu, arvand õigeks.
Et see Ieesus hukatie.
Vaga Jumal vaevatie.

Ieesus tulesta kõneles.
Ieesus pajatas palavast:
„Kes viib sõna Maariale,
Annab teada armastele?"

Härg oli keemas kuumas katlas,
Pool oli keenud. teine terve.
Härg läks mäele mürinaga,
Härg viis sõna Maariale,
Andis teada armastele.

Ei see Maarja uskund juttu,
Uskund juttu, arvand õigeks.

Ieesus tulesta kõneles,
Ieesus pajatas palavast:
„Kes viib sõna Maariale,
Annab teada armastele?"

Oli aga ilmal ilus tütar,
Taeva alla tarka lapsi,
See jooksis Jumala lävele,
Jooksis Maarja maja ette,
Kuldarõngast koputama,
Hõbelinki liigutama:
„Kuule, Maarja minu mamma
Ilus ilma ehitaja,

Ei ole päeva pealla ilma,
Ei ole agu alla ilma,
Ei ole kuuda kõrgeessa,
Ei ole tähti taevaassa.
Saksad tahtsid ilma sääda,
Ehtida ilul isandad,
Ei saand saksad ilma sääda
Ega ehtida isandad.
Maarja, tule maale vaatma.
Ieesus poega hukatie,
Vaga Jumal vaevatie!"

Maarja hõikas kolme tütart,
Hõikas kahte kanakesta:
„Anna armas, Kati kallis,
Hedo hella tütrekene,
Tooge mulle ruttu riideid,
Kandke kätte kohe kingi,
Tooge tuppa hõbekuube,
Kandke kambri siidisärki,
Ma lähen maada vaatamaie!"

Hõikas kohe kolme sulast,
Palus palju palgalisi:
„Sulane, seo hobune,
Palgaline, pane ette,
Ori, otsi ohjad üles,
Karjane, tao, taosid,
Käskujalga, kääna saani,
Ma lähen maada vaatamaie!"

Panid aga ette hobugi,
Panid virga vehmerisse,
Isa istus ette peale,
Püha Maarja pära peale,
Vaene lapsi vahe peale.
Tulid alla maada vaatma,
Ilma ehtima ilule,
Võtsid Ieesu tule käesta,
Vaga vere vaeva käesta,

Kümme sõrme köite keerust,
Kaksi kätta kammitsasta.
Sai aga päeva peale ilma,
Sai aga agu alla ilma,
Sai see kuu kõrgeesse,
Saivad tähed taevaasse.

II Laul.

Kannel.

Hakkame kannelt mängimaie.
Mis on vaja kandelele?
Laudu vaja kandelele.
Kust sai laudu kandelele?
Vana lõvi lõua luista,
Sealt sai laudu kandelele.
Kust sai pulke kandelele?
Vana haugi hammastesta.
Kust sai looka kandelele?
Vana haugi külje luista.
Kust sai keeli kandelele?
Õrna õe juukseesta.
Kust sai mängjat kandelele?
Omast hellast vennastagi.
Kust sai tantsjat kandelele?
Oma õrnast õekesest.
Kust sai lauljat kandelele?
Oma hellast vennanaisest.

Lood võtsin lutsu suusta.

Miks olete kullad, kurbad,
Kullad kurbad, vaesed vaiksed,

Haned halvasti elate?
Kas teil valjud on vanemad,
Nurelikud leivaisad,
Tõrelikud teised pooled,
Hoolikad osa jagajad?
  Ei ma tunne olla tuima,
Ega viitsi vihas seista,
Ma pole tummade toasta,
Ega vaikiste vahelta,
Keeletute keskeelta.
Siga tumma, lammas vaikne,
Siga tummade toasta,
Lammas vaikiste vahelta,
Keeletuma keskeelta.
Ma olen lauliku toasta,
Luuletaja põrandulta.
Lood ma võtsin lutsu suusta,
Haugi hammaste tagaje.
Sealt sain lapsi laulajaksi,
Sealt sain sõnaseadijaksi.
Ma olin pulmas eide kaasas,
Ja olin pulmas taadi kaasas,
Vsrrudel vanema kaasas,
Ma jõin laulaja käesta,
Pillipuhuja peekerista.
Kaasanaiste kannudesta.
Ei olnud Harjus õppimassa,
Virust viisi võttemassa,
Harjus õppisid õeksed,
Virus viisi venna naista!

Kui mina hakkan laulamaie.

  Kui mina hakkan laulamaie,
Laulamaie, laskemaie,

Siis jääb valda vaatamaie,
Kihelkonda kuulamaie.
Külakubjas kuulatama,
Kupja naine naeratama,
Seitse herrat seisatama:
Kuule, kus kukkub kuldalindu.
Kuule, kus laulab laaneluike!

Ei see kukku kuldalindu,
Ega see laula laaneluike.
See on vaene lapsukene,
Maha jäänud marjukene.

Kui mina hakkan laulemaie,
Laulamaie, laskemaie,
Viru viisi veeretama,
Kura koeda keerutama:
Ma laulan maa mereksi,
Ma laulan mere maaksi,
Mere ääred heinamaaksi,
Mere kaldad karjamaaksi,
Mere põhja põllumaaksi,
Mere osjad odradeksi,
Mere luhad rukkideksi,
Mere liivad linnasteksi,
Mere kivid kirikuteks.

Miks ma lapsi laulan palju,
Pisukene, pillan palju?
Oli mul hella eidekene,
Mesimarja memmekene,
Viis mind põllega põllule,
Hännaga mind heinamaale,
Pani põllu peenartele,
Laia kraavi kaldaale.
Kiik oli sääse, sääreluista,
Ja oli karu kaelaluista,
Põhjapõdra põlveluista.
Padjad alla pardi kirja,
Tekid pealla tedre kirja.

Harakas oli hoidijaksi,
Kiitsakas oli kiigutajaks,
Tuulehoogu tudutajaks,
Tihane oli teenijaksi,
Lõõriv lõo laulajaksi.
Sealt mina lapsi laulud õpsin,
Väetikene viisid võtsin,
Sest mina lapsi laulan palju,
Pisikene pillan palju!

Mina laulan.

Mina laulan, miks ei laula,
Mina lauliku soosta,
Isa laulik, ema laulik,
Laulikud õed mõlemad,
Laulik viimne venna naine.

Mina laulan, miks ei laula,
Mina laulan, laksub metsa,
Heidan keelta, helgib metsa,
Kus minu häälta kuuldanekse,
Sealla metsa murdunekse,
Laane ladvad maha langvad,
Puud pikad pinusse läevad,
Halud riitaje ajavad,
Süllad suured seisvad püsti
Ilma noorita mehita,
Ilma kirve teradeta,
Vaskivarsi tapperita.

Mina laulan, miks ei laula,
Ei mind suuda ohjad hoida,
Ohjad hoida, köied köita.
Katki laulan köie keerud,
Ohjad otsani arutan,

Pilved laulan pilla palla,
Taeva takka tantsimaie,
Eha eesta heitlemaie.
Taevas tantsib taaderida,
Eha mängib helmetega.
Taeval sel on taadrid kaelas,
Taeva lael on pärlid kaelas,
Koidul sel on kupud kaelas.

Mina laulan, miks ei laula,
Mina laulan laudakese,
Lauda taha tallikese,
Talli sisse latteriku,
Latri sisse laugu täku,
Laugu täkule sadula,
Sadulasse saksa poisi,
Saksa poisile kübara,
Kübarale kuldakrooni;
Kuldakroonile kuduja.
Kudujale kuldamõõkä,
Kuldamõõgale tegija,
Tegijale teise poole.

Mina laulan, miks ei laula,
Ma laulan laulusta hobuse,
Pea tal otsa pähkelista,
Silmad taevatähtedestä,
Kõrvad kobru lehtedesta,
Keha kasteheinadesta,
Jalad alla harkidesta,
Rauad vitsa raagudesta.
Siis lähen Soome sõitemaie,
Soome silda niksub, naksub,
Aluspalgid vasta paukvad.

Küla ütles: „kukku, kukku.“

Küla mul ütles: kukku, kukku!
Küla lapsed: laula, laula!
Kudas ma kukkun kurba lindu,
Või mis laulan halba lapsi!
Mul jäi koju suude sulgi,
Laua peale laululehti,
Parsile pajatisvaipa,
Kirstu kappi keelekõlksu!
Noored mehed, hellad vennad,
Pange ratsud rakkeesse,
Hallid hõbehelmetesse,
Sõrasilmad sõrmusesse,
Kõrvid karunahkadesse,
Ruunad rublatükkidesse,
Sõitke ratsulla koduje,
Aage hallid alla õue,
Tooge mulle suude sulge,
Laua pealta laululehti,
Parsilta pajatisvaipa,
Kirstu kapist keelekõlksu,
Siis mina laulan linnu viisi,
Häälta teen ma tedre viisi,
Pajatan ma pardi viisi,
Häälitsen hanede viisi,
Kukkun kulda käo keeli,
Siis ma räägin räägu keeli!

Rikas ristiisa.

Mul oli rikas ristiisa,
Veelgi rikkam ristiema,
Viis mind Riiga ristimaie,

Tallinna nime panema,
Andis kulla hambaaksi,
Vana taadri valguseksi.
Mul jäi kulda kohe kurku,
Vana taader varsti vatsa,
Siis sain kuldse kurgukese,
Hõbedase häälekese,
Küll see hüüdis ennemuiste
Kui see Rootsi roogupilli,
Tallinna paras pasuna,
Ära peitis pilli hääle,
Kandlegi kuma kaotas,
Toru tuhkaje vaotas.

Kiidan rikast ristiisa,
Kiidan rikast ristiema,
Kes viis Riiga ristimaie,
Tallinna nime panema.
Seni hüüdsid linnakellad,
Tundi lõivad Toompea kellad,
Olevist lõi olle - trolle,
Nigulist lõi niksa - naksa,
Kui seda lasta ristitati,
Nõrgal nime nõuetati.

Kuhu lendas meie lindu?

Laulis enne lindu mulle,
Laulis mulle, laulis muile,
Laulis kõigele külale.

Kuhu lendas meie lindu,
Kuhu jõudis kuldarinda?
Kui ei homikut alusta,
Õhtut saada ei iluga,
Lõbusate lauludega,

Häälte kaunima kõlaga?
Üksi männad mühisevad,
Kaebust kuused kohisevad
Nendel kodukohtadella,
Linnu laulu asemella!

III. Kodu ja võersil.

Kus on kullalla kodugi?

Kus on kullalla kodugi
Ja hellal eluaseke
Ja marjal magadispaika
Ja taimel talutoake?
Seal on kullalla kodugi
Ja hellal eluaseke
Ja marjal magadispaika
Ja taimel talutoake.
Kus need kuused kumavad,
Lepad sirgeed sinavad,
Haabad noored haljendavad,
Kased valgeed kajavad.
Seal on kullalla kodugi
Ja hellal eluaseke
Ja marjal magadispaika
Ja taimel talutoake.

Kodu kiitus.

Oh mu kullasta kodùda,
Ilusat isa aseda,
Ema paika paremada,
Kasupaika kallimada!

Siinap peremehed herrad,
Perenaised kui need prouad,
Sulased nagu isandad,
Emandad sulaste naised,
Poisid kui need poepoisid,
Tüdrukud kui neitsikesed,
Lapsed kasvavad ladusad,
Tütred tõusevad tõsised.
Seep on küla, mis on meilla:
All on aasad, peal on põllud,
All on aasad heina lüüa
Peal on põllud leiba süüa,
Keskel on küla kalevi.
Küla lehkab köömelilla.
Küla väljad veevelilla,
Küla toad tomingalla,
Küla pinud pihlakalla,
Tänavad tikerberilla,
Ajavitsad virdeella,
Õued õrna lõhnadella.
Kui sõidad läbi külada,
Paugub paasine tänava,
Läbi uute uulitsate,
Läbi vaskise värava,
Läbi tammise tänava
Helgib helmine hobune,
Raksuvad rahased rangid,
Värav hakkab värisema,
Tammest tänav tärisema.

Ma kiidan oma külada,
Austan oma aseda!
Seep on küla, mis on meilla,
Kivi pealla kui kiriku,
Kännu pealla kui kabeli,
Mäe pealla kui see mängi!
See võrs linnasta alama,
See võrs Tallinnast tagana,
Et ei liigu lindi laeva,

Et ei puudu poordi laeva,
Ei kalla kalevi laeva
Ei tule tubaka laeva.
See võrs linnasta alama,
See võrs Tallinnast tagana,
Et ei hüüa öösed kellad
Ega paugu päised kellad,
Ega tuksu tunnikellad.
Ei haugu alevirakid.
Ei ole turu tänavida
Ega ole Viru väravida,
Ega ole Toompea turusida.
Seal on ilusa elada,
Seal on kaunis kasvadagi:
Õue alla õllesooned,
Väravassa viinasooned,
Mõdusooned mõisa poole,
Soo meil hällib ümberringi.
Mäe kingud uhkelt õitsvad,
Karjad magust rohtu maitsvad.

Millal?

Millal meie ühte saame,
Hellad, ühteje elama,
Kullad, kokku kukkumaie?
Millal, sõbrad, sinna saame,
Kus on kulli teinud toa,
Vesi palgid veeretanud,
Sadu seinad sammeldanud,
Kaste katuse ladunud,
Udu pannud uued uksed,
Auru annud aknad ette,
Tolmu toonud toolid sisse?
Siin on aavikud vahella.

Kased valgeed kajavad,
Lepad sirgeed sinavad,
Haabad hallid haljendavad.
Kenad kuused keskeella,
Kadakad kahe vahella.

Minu hella vennakene,
Jhu kirves, häili mõõka,
Tee aga veitsi teravaksi,
Raiu aavikud vahelta,
Kased keskelta kaota.
Lõpeta lepad ligidalt,
Kuusik kustuta kohalta,
Kadakad kahe vahelta,

Et me hellad saame ühte,
Hellad ühte, kullad kokku,
Hellad ühte heinamaale,
Kullad ühte koppelisse,
Hellad ühteje elama,
Kullad kokku kukkumaie:
Seal on valmis uusi tuba,
Seal on seessa siiditoolid!

Oh seda endist eluda.

Oh sa endista eluda,
Kallist kasupõlvekesta,
Kui me kasvime kodussa,
Istsime isa toassa,
Veersime velle vahella,
Õekeste keskeella.
Ei mind täidind eidel lüüa,
Ei mind täidind taadil lüüa,
Hellal vennal vemmeldada,
Õlekõrs oli venna vemmal,

Takukoonal taadirooka,
Villasalka eide vitsa.
Olin kui uba ilusa,
Käisin kui käbi kenasti,
Oaõisi uhkeesti,
Marjavarsi valgeesti,
Linaseeme sirgeesti.
Veersin kui muna murule,
Keersin kui kera kesale,
Ei mina rikkund muruda,
Ei kera rikkund kesada.
Öun ei rikkund õuekesta;
Heitsin mureta magama,
Ilma hooleta tuduma,
Heitsin hoole õrre peale,
Mure musta parre peale,
Vaeva vana varna otsa!
  Eks meid enne olnud hulka,
Olnud hulka, saanud salka,
Olnud kui hobuste hulka,
Veninud kui veiste karja;
Lagunenud lapse parve:
Kus on jäänud meie hulka,
Kus on saanud meie salka?
Meid on viidud Venemaale,
Saadetud meid Saksamaale.
Soovitud meid Soomemaale,
Läkitatud Lätimaale,
Tuubitud meid Türgimaale,
Roogitud meid Rootsimaale!

IV. Perekonna elu.

Oma ja võõras.

  Olin enne eide eessa,
Eide eessa, taadi eessa,

Kuulis mind koju tulevat,
Välja alla ju olevat,
Lagedalla laulavada,
Siis mu hella eidekene
Ja mu tarka taadikene
Võttis ütelda hüvasti,
Pajatada pehmeesti,
Arutada armsaasti:
„Kuule, kus kukkub kuldalindu,
Laksuteleb lahke lindu,
Kõõrutab kana heleda,
Jookse poega, jõua poega,
Võta see värava võrusta,
Uksed ummiraudadesta,
Pane istmed talle ette,
Pane nuga laua peale!“

Pani söögi laua peale,
Pani leiva laua peale,
Noa laua nurga peale:
„Lõika leiba, lapsukene,
Sa tuled väljasta väsinud,
Töö juuresta tüdinud,
Higi otsasta iganud!“

Oma eit oli eidekene,
Oma taati taadikene,
Käskis võtta võidaleiba,
Võtta kirstust kinnitusta,
Kaane alta kannatusta;
Võtsin võid, ei vähenend,
Katsin kala, ei kahanend,
Sõin aga seda kalada,
Mis tuli mängides mäele,
Mis tuli karates kaldale,
Lusti lüües lootsikusse.
Isa ütles hiire peale,
Ema ütles kassi peale;
Ise olin hiirekene,
Kahejalgne kassikene,

Sain aga võhivõõra ette,
Võõras kurja, võõras karja,
Võõras kannuni kadeda,
Kuulis mind koju tulevat,
Välja alla ju olevat,
Lagedalla laulavada,
Siis see võõras võigas eite
Hakkas kurja kuulutama,
Paisul paha pajatama:
„Kuule, kus kukkub kurja lindu,
Häälitseleb hädalindu,
Laksuteleb laiska lindu;
Jookse poega, jõua poega,
Pane see värava võrusse,
Uksed ummiraudadesse.
Koju tuleb suuri sööja,
Suuri sööja, suuri jooja,
Kulla kandija külasse,
Kõike uhab oma kõhtu,
Pistab kõik enese pukku,
Ei jäta üle ühtigi.
Võta istmed tal eesta,
Võta kulpi katelasta,
Võta nuga laua pealta!“
Kartis minda istuvada,
Kartis leiba lõikavada,
Tõstis leenta tõreledes,
Andis süüa hauguteles:
„Söö sisse sinikiviksi,
Peale kopsu konnadeksi,
Alla kopsu haiguseksi!“
Nüüd söin seda kalada,
Mis on ammu hallitanud,
Seina ääres seenetanud,
Sel on kanad kallal käinud,
Pääsukesed pesad teinud,
Mutikad sisse munenud,
Sipelgad sisse siginud!

Kui kooleb ära isake.

Kui kooleb ära isake,
Siis kooleb pooli koduda,
Kui kooleb ära emake,
Siis kooleb kodu koguni!
Seni on kodu külas käia,
Seni kui isa elussa,
Seni kui ema elussa,
Siis käiaks kuussa kolmi korda,
Aastassa mitu sadagi.
Kui on vanemad vajunud,
Isa koolnud, ema koolnud,
Ei saa aastas koju korda,
Kolmel aastal kolme korda.

Läksin harvasti omile,
Veersin harva vendadele.
Hobu jäi seisma oja suhu,
Ratsu kartma karja teele,
Ei mina uksele osanud,
Väravad ära ju veetud,
Karjatee ära kasunud.

Sain isa toa lävele,
Läksin sisse vaatamaie,
Vennanaine vennikene,
Poegadele pajatama:
„Assetage koerad peale,
Murid minda murdemaie,
Lõvi lõhki kiskumaie!“

Läksin tuppa ometigi,
Võtsin toobripuu õlale,
Koerad koldele ajasin.

Kuu mina seisin, kuub oli seljas,
Päeva seisin, pärg oli peassa,
Aasta hame õladella.

Veli istus ahju pealla,
Velje naine veere pealla,

Veli naeratas naisele,
Velje naine minu poole:
„Võnnu võõras meile tulnud,
Võnnu võõras, kõnnu kõske!“

„Ei mina ole võnnu võõras,
Võnnu võõras, kõnnu kõske!
Mina ju olin siisap siina,
Kui see tuba siia tehti.
Eks ma istund seina pealla,
Eks ma raiund nurga pealla?
Ma tõin paasi paemurrust,
Ma tõin soost sammelida!
Ma olen teie omane,
Ma olen ‚ühe‘ isa lapsi!“

Vennakene vennikene,
Ütles oma naisukesel:
„Pane ju pada tulele,
Paja jalad paiste ette.
Too sisse silgukene!“

Vennanaine vennikene
Kandis vetta allikasta,
Külmi kaali kelderista.

Eit.

Puud unustan, maa unustan,
Isa õuemaad unustan,
Venna karjamaa kaotan,
Eidekest ei unusta.

Millal maksan eide vaeva,
Eide vaeva, hella piima
Ja ema imetisvaeva,
Memme kalli kasvatuse,
Suu juures suskumise,

Käe pealla kandemise!
Mitu ööd oli uneta,
Mitu suitsu suuruseta,
Mitu homikut osata,
Mitu päeva lôuneeta,
Hobu halli rakkeesta,
Naine noori riideesta.
Säde ei sängi sambaasta,
Otsis lapse lausujada,
Noore nutu võttijada,
Lubas lambad lausujale,
Kitse keele katsujale,
Tuhkru ruuna tuusijale.

Mina aga kiuste kiljatasin.
Soota suuda wääratasin.

Mõistaksin tänada suulla,
Keelel anda aitümada,
Keelepaelulla paluda:
„Jumalale eide hingi.
Maarijale kaksi kätta,
Süda Ieesuse süleje,
Käed Maarija kädeje,
Põlved Looja põrandule!“

Kesse eidekese unustab.

Kesse eidekse unustab,
Hella ema meelest heidab,
Ärgu see mingu Manale,
Rahulikult Toonelasse.

Eidekse unustajale,
Emakese põlgajale
Tooni tütred tõrelevad,
Manala neitsid pahandavad:

„Miks sa ema unustasid,
Eidekse ära põlgasid?
Ema on näinud suure vaeva,
Kandja kanget viletsusta
Jlmale sinda sünnitades,
Elu sinule andessa.

Lapse tänu.

Isakene, taadikene
Emakene, memmekene,
Küll sa nägid suure vaeva,
Kui sa minda kasvatasid,
Kasvatasid, kallistasid,
Üles tõstsid, hüpatasid,
Maha panid, mängitasid,
Suu juures susutasid,
Kahel käel kiigutasid,
Süles hoides süüessagi,
Käe pealla käiessagi,
Rüpes rukid lõigatessa,
Viisid põllel põllu peale,
Panid mu parmaste vahele,
Sülitäie keskeelle,
Et ei tulnud tuuli peale
Ega veerend vihma hoogu!

Ole terve, eidekene,
Teise terve, taadikene,
Minda nõnda kasvatamast,
Kasvatamast, kallistamast,
Tänu teile hauassagi,
Musta mulla katte alla!

Õpetus tütarlasteie.

Isa ütles surressana,
Ema heitessa hingekest,
Venda ütles viiessana,
Kirstu kaanta lüüessana:
„Oh minu õed madalad,
Tütarlapsed noorukesed,
Ärge te külassa käige,
Ärge hulkuge turulla.
Kena toob kära külasta,
Uhked jutud uulitsalta,
Valged jutud vainudelta.
Toob aga jutud juuste peale,
Ja kärad käiksete peale,
Liiad jutud lindi peale.
Tütarlapsed, tillukesed,
Kui te käite teeda mööda,
Pidage kivi peossa,
Kandke kaigas kainalussa,
Kui tuleb poissi puutumaie,
Naisemeesi naeramaie,
Lööge poisil pooli peada,
Naisemehel natein peada,
Kukutage kaksi kulmu.
Tütarlapsed, tillukesed,
Olge hoolikad homikul,
Vara enne valgeeda,
Lööge silmad sõela peale,
Otseti odava peale,
Ärge kuulge kuke häälta,
Lakalinnu laulemista,
Öölinnu hüüdemista.
Vahest kukk varagi laulab,
Vahest laulab valgeella,
Mõne korra koidikulla,
Korra koidiku eella.

Mehe kiitus.

Naisukesed, kaasakesed,
Üle aia langukesed,
Missugune meesi minulla,
Missugune kaasa kanalla!
Minu meesi märsi seppa,
Minu meesi karbi seppa,
Viisas meesi viisu seppa,
Teeb aga märsi leiba mööda,
Ja karbi kalade mööda,
Viisud uued jalga mööda,
Orjal on see uusi märsi,
Uusi märsi, uusi karpi,
Uued viisud karjasella.

Ütlen uuest ümber jälle,
Uuest uusile sõnule,
Paremile lauludele,
Niisugune meesi minulla,
Missugune kaasa kanalla:
Meesi kui see kõva kuuski,
Kange kui Kalevi poega,
Uhke kui Olevi poega,
Armas kui Alevi poega!

Sõbrad.

Eks sa mullista mäleta,
Tunamullista tuleta,
Kus me mullu võida sõime,
Võida sõime, metta jõime,
Sinna kasvand võine metsa,
Võine metsa, kuldne kõrbe,
Hõbedane hiiekene.

Seal need käod kukkumassa,
Hellad linnud helkimassa,
Üks seal kukkub kuldakeeli,
Teine helkib hella keeli,
Kolmas vaagub vaenukeeli.
Need on kolme vaesta lasta.
Mis seal kukkub kuldakeeli,
See oli tütar emata.
Mis seal helgib hella keeli,
See oli poega isata.
Mis seal vaagub vaenukeeli,
See on vaene leskinaine.

Kesse raiub võise metsa,
Võise metsa, kuldse kõrbe,
Hõbedase hiiekese?
Sul on venda, mul on venda,
Pane sina oma raiumaie,
Ma panen oma kündemaie,
Raiub aavikud vahelta,
Künnab kesad keskeelta.
Siis saab käia naine naisel,
Naine naisel, teine teisel,
Tütar saab emale käia,
Ema käia tütterilla!

V. Mure ja lein.

Ma vaene mure Mareta.

Ma vaene mure Mareta,
Leinahoole linnukene,
Ma istun muremäella'
Hoolekaevu kaldaalla,
Muremütsike peassa,
Hoolepõlleke eessa.
Suu laulab, süda muretseb.

Paled laineida lasevad,
Kulmud vetta kukutavad,
Silmad vetta veeretavad;
Silmist veereb rindadele,
Rinnult veereb põlvedele,
Sealt ap maha maa peale,
Saab siis jõgi jooksemaie,
Külakaevud kallamaie,
Siis saab küla karjal juua,
Virumaagi veistel juua,
Minu vaese silmaveesta,
Pale laia lainetesta,
Kulmu kulla tilkeesta.

Kust on mure mulle tulnud,
Hooli lapsele ujunud,
Leina liugund tütarele,
Kahju kallanud kannale?
Mullu jõin murekarika,
Tunamullu hooletoobi,
Tänavu sõin leinaleiva,
Leinaleiva, kahjukaku.

Mis maksab minu muregi,
Kaua hoole kandemine,
Lehekese leinamine,
Kus ep mu isa muretse,
Kus ep mu ema muretse,
Vennad kaksi kanna hoolta!
Muret mulla, ega muuda,
Hoolta mulla, ega hoosta,
Kahju mulla, mul pole karja,
Tukuksin tuliseid silmi,
Magaksin mesise meele,
Ei lase mure magada,
Hool ei unda uinutada,
Rive meel ei ringuteda,
Hoole meel ei haigutada,
Mure kütab külle alla,
Pakitab palaka alla,

Hooli põuessa põletab,
Leina lehib voodiessa.
Oleks see mure muude teada,
Hooli muude otsa eessa,
Kahi muude kaela kanda.
Mis on mu enese teada,
Muret saaks mustalla vedada,
Kõrvikesel kõigutada.

Mis maksab minu muregi?
Muretsen mina, murran meele,
Kahetsen mina, katkun kaela,
Rudjun rugejed juukseida.
Vaotan meevahaseid,
Katkun kullakarvalisi!

Mitu halba?

Mitu halba ilma pealla?
Viis on halba ilma pealla:
Üks on poeg ilma isata,
Teine tütar, kes emata,
Kolmas halba orjakene,
Neljas halba vaene lapsi.
Viies halba leskinaine.

Kus nutab poega isata,
Sinna kaevu kaevatakse.
Kus nutab tütar emata,
Sinna allikas aruneb,
Kussa nutab orjakene,
Sinna tehaks tiigikene,
Kussa nutab vaene lapsi,
Sinna jäänud järvekene,
Kus aga nutab leskinaine,
Sinna jookseb jõekene!

Lese kaebus.

Oh ma vaene leskinaine,
Leskinaine, leinalindu,
Nutuorja, nurgalindu,
Valuorja, vaevalindu!
Ära mind toast tõugatie,
Toasta ja toa eesta,
Väravalta, vainuulta,
Õue pealta, õnnemaalta.
Nõnda vaene leskinaine
Kui see väli on aiata,
Kõik lambad sisse laduvad,
Kari sisse kalluteleb,
Orasida otsimaie,
Kõiki napru katsumaie.
Nõnda vaene leskinaine
Kui see tuba katuseta,
Kõik vihmad peale vihuvad,
Kõik sajud peale sajavad.

Oh ma vaene vaevalindu,
Nutuorja, õhkelindu,
Ennast pean elatama,
Üksi kurbust kustutama.
Lehed lendvad leppadesta,
Kadunevad kaskedelta,
Alanevad haabadesta,
Varisevad vahterista,
Taganevad tammedesta,
Sahisevad saaredesta,
Käbi kukub kuuskedesta,
Ei minu pidu ei parane,
Ei minu elu ei ülene,
Vähene ei vaevapäevad,
Lõpe otsa leinapäevad!

Peretütar ja vaenelaps.

Peretütar, neitsikene,
Istub seal ilumäella,
Ilukindaad käessa,
Kiri kinnastes ilusa,
Sööb saia, sia lihada,
Siiski silmista sinine,
Kõrva äärest kolletanud.
Kedrab kedrust suised päevad,
Tallab vokki talvsed päevad,
Suvel villu, talvel takku,
Kevadel linu lahedaid.
Ei saa särki sääselegi,
Palakada parmulegi,
Kirbule ei külle riiet.

Oh seda vaesta orjalasta,
Istub seal mure mäella,
Mure kindaad käessa,
Mure kiri kinnastessa,
Sööb aga putka põõsa alta,
Vesinaata lepikusta,
Siiski putkella punane,
Siiski silmista sileda.
Kedrab, kedrab kevadella,
Saab aga särki sääselegi,
Palakada parmulegi,
Kirbulegi külle riiet,
Peremehel peenta riiet.

Vaenelaps.

Mina valla vaenelapsi,
Küla otsas orjakene,
Kes mind ostis orjusesta,

Päästis mõisa päevadesta,
Lunastas lume saosta,
Lumekäkkide käesta?
Jumal mind ostis orjusesta,
Päästis mõisa päevadesta,
Lunastas lume saosta,
Lumekäkkide käesta.
  Kus on kurvalla koduda
Ja on halvalla aseda?
Kus on tuuled teinud toa,
Sadu sammeldanud seinad.
  Ema wiidi läve poole,
Armud aeti ahju kõrva.
Ema viidi uksest välja,
Armud astsid aknast välja,
Ema viidi teeda mööda,
Armud astsid aeda mööda.
Ema viidi haua äärde,
Armud astsid haua taha,
Ema hauda kaevatessa,
Armud seisid haua ääres,
Ema lasti alla hauda,
Armud läksid haua alla.
  Emakene, heldekene,
Jätsid mind onude hoolde,
Jätsid mind tädide teada.
Onu ei hooli ometigi,
Tädi ei pane tähelegi.
Emakene, heldekene,
Jätsid mind ilma ehitada,
Jätsid valla valitseda.
Ilm see ehib minu ikku,
Valda valmistab mu vaeva
Kus ma istun, iste märga,
Kus ma seisan, seina märga,
Sinna tekib tiigikene,
Sinna kaldub kaevukene,
Sinna jääb järvekene,

Seal saab küla karjal juua,
Küla varsul vallatada,
Küla hobustel ujuda
Minu pikist pisarista,
Waese lapse silmaveesta!

Isata, emata.

Oh mina isata lapsi,
Oh mina emata lapsi,
Vanemata vaene lapsi!
Otsin ilmalta isada,
Otsin ilmalta emada,
Alta ilma haudujada,
Pealta ilma päästijada.
Ülevelt aga hüüab Isa,
Maalta Maarija kõneleb:
Ärge lööge vaesta lasta,
Vaesta lasta, leski naista,
Vaene nutab löömatagi,
Leski naine söömatagi,
Hulub ilma hoobitagi,
Vingub vitsa võttemata,
Karjub kaika katsumata.
Üksi jäin mina hüüdemaie,
Kanapoega karjumaie,
Linaseeme seisamaie.
Mul pole armuandijada,
Ei ole pea silitajat.
Tuleb tuuli, annab armu,
Päeva mu pea silitab.
Tundideks on tuule armu,
Eluajaks eide armu.

Orjalaps.

Oh ma vaene orjalapsi,
Mahajäänud marjakene.
Ei ole isa kaitsemassa.
Ema armu andemassa.
Vennakest ei veere vainul.
Õde õhtul teretamas,
Sugulast ei soovitamas,
Ligemist ei lepitamas.
Hauda läks mul eidekene.
Kalmu kadus taadikene.
Sõjasurma suikus veli,
Sõsar katkulle kolletas.
Tädi taudílla lõpetas,
Onu õnnetuse kätte,
Lelle suri leinadesse.

Peremees on väga kuri.
Perenaine liiga vali,
Peretüttar tuleharki.
Perepoega palju pahem!
Õuekoeral parem põli
Karjapenil kergem pidu,
Kergem pidu, hõlpsam elu
Kui on vaesel orjalapsel,
Kaitsemata kanakesel.

Oh mina isata lapsi,
Oh mina emata lapsi,
Vanemata vaene lapsi!
Jgaüks minusta ütleb:
Lööge seda, see isata,
Lööge seda, see emata,
Vanemata vaene lapsi,
Ei ole tuttawat toeksi,
Ei ole omasta abiksi!

Üksi jäin.

Üksi jäin mina isata,
Üksi jäin mina emata,
Üksi jäin mina hüüdemaie,
Kanapoega kaljumaie,
Püüpoega põõsaasse,
Kägu kändude vahele.
Üksi jäin muna murule,
Üksi jäin kera kesale,
Üksi õuna õue peale;
Ei muna muruda riku,
Ei kera kesada riku,
Õun ei riku õuekesta.
Muna on murule ilusa,
Õun on õues ümmargune.

Ikka on minul igava,
Alati minul haleda,
Mitu korda meeli kurba;
Kellel kurdan, kellel kaeban,
Kellel kurdan kurbad meeled,
Kellel haigeda halatsen,
Kellel vihad veeretaksin?

Kurdan kullerkuppudele,
Halan angervaksadele,
Nutan noorele rohule;
Kullerkupud kolletavad,
Angervaksad hallitavad,
Rohi noori norus seisab
Minu kulla kurtadessa,
Ja aina halatsedessa,
Sirgu silmi pühkidessa.

VI. Jlmad ja ajad.

Udune ilm.

Miks on ilmuke udune,
Miks see taevas on tahmane,
Pilved pikad roostetanud?
Sest ep ilma on udune,
Sest ep taevas on tahmane,
Pilved pikad roostetanud,
Et on palju patusida,
Palju patu tegijaida,
Isat, poega tappelevad,
Purelevad puude peale,
Maadelevad maade peale,
Nurisevad noa peale;
Sõsarikud söimelevad
Ema aida ukse pealla,
Vennaksed verda valavad
Isa põllu ääre pealla,
Kälitsed kära peavad
Äia aida ääre pealla,
Vaderikud vandelevad
Ühe ristilapse peale,
Ühe vaga vaimu peale,
Ristilapse rinde peale.
Sest ep see ilma udune,
Sest ep see taevas tahmane,
Pilved pikad roostetanud!

Saja, saja, vihmakene.

Saja, saja, vihmakene,
Saja vihma, saaks magada,
Kes laseb kuivalla magada,
Kuivalla kuhja loodanekse,

Aruheina niidetakse,
Kastel kaeru lõigatakse.

Saja vihma, et sahiseb,
Lase vihma, et ladiseb,
Saja vihma, kasta muida,
Jäta minda kastemata,
Hoia, vihma, orjalasta,
Kaitse, vihma, karjalasta,
Ei ole orjal hoidijada,
Karjalapsel kaitsijada,
Ei ole orjal uuta kuube,
Karjalapsel kahte särki,
Peene särgi pesijada,
Valge särgi vaalijada,
Uue kuue uhtujada.

Vii vihma Vigala poole,
Aia vihma Harju poole,
Talu vihma Tartu poole,
Vii Vigala veiste juua,
Harjumaa hanede ujuda,
Tartu naistel tanu pesta.

Kes mul, kes mul, kullakesed,
Kes mul peseb peene särgi?
Vihm mul peseb valged särgid,
Jumal mul kolgib kuivad särgid.

Kevadel.

Oh seda ilusat aega
Oh seda kena kevadet,
Leht on puussa, rohi maassa,
Hele hääli neiudella.
Nõtkub nõmmella pädakas,
Kiigub soossa kasekene,

Hirnub hiiessa hobune,
Kukkub kägu kuusikussa,
Laulab neidu kiige pealla.

Mõistke, mõistke, mehed noored,
Mõtelge, naised targemad,
Kesse viib arulta heina?
Vikati vihane rauda,
Nuga nõmmelta pädaka,
Kirves koorta kase pealta,
Hunt viib hiiesta hobuse,
Karu täku kaasikusta,
Küla peigu, hella venda
See viib neiu kiige pealta.

Suvel.

Nüüd sünnib orjal olla uhke,
Orjal uhke, herral uhke,
Sulasella suureline:
Juba rukki pead nähakse,
Odra oras haljendeleb,,
Kaera oras katab maada,
Nisud tupesta tulevad,
Hernes lestada lehitab,
Läätsi säärida sirutab,
Uba uusi kaunadella,
Lina lehib riideessa,
Kupar kuldapilvedessa.

Hellakene, vennakene,
Võta kätte kuldsed käärid,
Hõbedased piirerauad,
Tule lina lõikamaie,
Kupart kulda piiramaie,
Ma panen lina rüppeje.

Kupart kulda põllesseje,
Siis viin koju eide kätte,
Eit paneb vakka vajumaie,
Alla kaane kasvamaie!

Sügisel.

Sõdige nüüd, sõrmekesed,
Vadige nüüd, varbakesed,
Sui lõppeb, sügise jõuab,
Tali tahab talukida,
Vilu villasta riieta,
Külma küsib kindaaida,
Tahab tallenahkasida.
Uni ei anna uuta kuube,
Magamine maani särki,
Uni saadab hulkumaie,
Magamine marsimaie,
Nälga näpsitab südanta!

Millal.

Millal läen mina isale,
Millal läen mina emale,
Millal õerutan õele,
Millal veeren vendadele?

Isa on Hiiumaa isanda,
Ema on Hiiumaa emanda,
Vend on Saares suuri saksa,
Õde Rootsis keedekaela.

Millal läen mina isale?
Sügisel ei sünni minna,
Kevadel ei kõlba käia,
Sügisel jõed sügavad,
Kevadella lained laiad,
Hobu aga upuks ojasse,
Linalakka lainetesse,
Kuldakapja kasteesse,
Mära mätaste vahele,
Ruuna ratta rõõbastesse.

Homikul.

Tõuske üles, noored rahvas,
Ämm on ammu ahjud kütnud,
Suits on läinud suurest uksest,
Vingu veerend vindi august,
Auru astund aknast välja.

Neiukene, noorukene,
Kui tahad perenaine olla,
Siis pead pisut puhkamaie,
Unes vähe uinumaie,
Pane pea läve peale,
Kui kuuled kuke huikamaie
Ja kana kaasa karjumaie,
Siis hüppa üles hüüdemata,
Karga üles karjumata,
Mine lipates õuele,
Karatessa karjaaeda,
Vaata, mis sa sealta leiad?
Leiad seitse sea põrsast,
Pane need põrsad põlle sisse,
Vii neid oma äial näha,
Äial näha, ämmal näha,

Omal noorel mehel näha.
Siis sa maksad äia meelest,
Äia meelest, ämma meelest,
Oma noore mehe meelest.

Õhtu tuleb.

Õhtu tuleb, hilja jõuab,
Madalale veereb päeva,
Õhtu tuleb õnne kaudu,
Videvikku vilja kaudu,
Õhtu tuleb meie maile,
Hämarikku muile maile,
Õhtu tuleb õue peale
Hoole hoidjaks, mure matjaks,
Paneb hooled ukse peale,
Mure musta parre peale,
Vaeva valge varva peale.
Tõused homikul ülesse,
Võtad hoolta hoolitseda,
Muret musta meelitada,
Vaeva valget vaigistada.
Päeva paiste paneb tööle,
Käsib käed kähku käia,
Näpu otsad nipeldada,
Sõrme otsad sipeldada,
Juurduda need jalad julgelt,
Kergelt keha kiikudagi,
Pea pöörda parajasti,
Teha tööda tugevasti,
Tugevasti, vägevasti.

VII. Töö ja orjus.

Oleks minu põidu põrmandalla.

Oleks minu põldu põrmandulla,
Väli laia vainiulla,
Eeke toa eessa,
Lõikus lee lõukaalla,
Oleks odrad toa eessa,
Kaerad taga katusella,
Vihu lõikaksin vilulla,
Kaksi vihku kasteella,
Kolmi vihku koidikulla,
Haki ahju paisteella.
Sest olid hullud meie mehed,
Et teind orgu meie odrad,
Ja teind kaerad kaugeelle,
Linad poolde linnateele.
Siia mu sugune sureb,
Siia minu kaela katkeb,
Siia suure välja peale,
Määratuma põllu peale.
Eks las ütlen ümber jälle,
Las laulan tagasi jälle:
Ei sure minugi selga,
Minu selga terveeksi,
Terveeksi, tooreeksi
Kui noore hobuse selga,
Vallatuma varsa selga.
Siia surgu suuri meesi,
Kadugu see kallis meesi,
Valge parraga vajugu
Enne kui mina haneke.
Eide kasvatud kanake,
Taadi leitud linnukene!

Töö ja tänu.

Tegin tööda, ei tänatud,
Nägin vaeva, vannutigi,
Tegin tööda teiste kiuste,
Enese au pärasta,
Mõtlesin aita annetavat,
Karja kätte kannetavat.
Tuli aega veeres päeva.
Kes andis hanele aida,
Kes kandis kanale karja!
Minijale anti aita,
Kälisele käänti karja,
Vennanaine viis need veised.
Mulle anti tühi aita,
Tühi aita, lage lauta,
Ait oli tühi riietesta,
Laut oli tühi lammastesta,
Kammer kehva kirstudesta.
Kui hakkasin mina minema,
Õuest sain õle sideme.
Väravasta väändud vitsad,
Sain ma sellegi salaja,
Jlma eide teademata,
Jlma taadi tahtemata.

Lõikusel.

Lõppe, lõppe põllukene,
Kui ei lõppe, siia jätan,
Siia jätan suigu süüa,
Suigu süüa, kärba käia,
Siia kure kuigutada,
Lõokese lõpetada,
Siia pääsu peale tulla,

Tedrele teha pesada.
Siia kurge jätnud kuue,
Siia teder teise teki,
Pääsukene pearäti,
Harakas aluspalaka,
Vares oma halli vati.
Mis ma lõikan, selle köidan,
Selle ma kokku kogusin,
Selle ma napra nabasin,
Kuhilasse kukutasin,
Vahelikku valmistasin.
Tegin nabra nagu naise,
Kuhila nagu kuninga,
Vaheliku kui vanema,
Aki Harju 'neitsikese,
Rõugu Rõuge nooreherra;
Panin alla haaba oksad
Panin peale pärna koored,
Vahele vana hõbeda,
Keskeele keeru kulla.
Harjust toon ma suure härja
Kokku kuhilaid koguda,
Nabra peade peale panna,
Saa ei alt siis hallitada
Ega pealta päevatada.
Vahelt vaske roostetada,
Keskelt kulda kopitada,
Kuhil kumab Kuramaale,
Akki Harju tee rajale,
Rõuku Rõuge mõisasse!

Vihule.

Vihule, vihule, virred,
Kubule, kubule, kullad.

Pajupardid parmaalla!
Lõikame vihud vägevad,
Paneme parmad paremad,
Käetäied kärmeemad,
Et saan kokku kullapõllu,
Lademesse laia välja,
Sidemesse selle põllu,
Kisutud kiduri põllud,
Põimitud põduri põllud.
Laamitud on laisa väljad,
Virga põllud põimimata,
Virga väljad laamimata.
Nüüd saab sirpi seisamaie,
Koju see rauda koleda,
Varnagi vaske väleda,
Seina peale sepa tapper.
Eit saab tuppa astumaie,
Tütar tuppa tukkumaie,
Ahju peale paigutama!

Kalapüügil.

Kuusk oli, kuusk oli, hellad vennad,
Kuusk oli, kuusk oli Kuramaalla,
Pedakas oli Pärnumaalla,
Lepp oli laia Läänemaalla,
Tamm oli Tartu tee rajalla;
Ühte need oksad ujuvad,
Ühte need ladvad langevad,
Jõgi jookseb alta juurte,
Jõgi jookseb juurte pealta.
Seal jõessa palju kaluda.
Siiad suured, seljad mustad,
Lõhed laiad, laugud otsas,
Haugid pikad, pead jämedad,

Need seisid servi meressa,
Lipi lapi laenetessa,
Kipi kapi kaldaassa,
Külli külmassa veessa.
Seal olid noodad noortel meestel,
Võrgud Võrnu vennastella.
Need püüdsid pühal kalada,
Argipäivil ahvenaida.
Lähme noodal', noored mehed,
Võrgule Võrnu vanemad!
Läheme kiisku kiskumaie,
Vähki välja võttemaie,
Esmapäeval heeringida,
Teisipäeval tintisida,
Kesknädal kena kalada
Neljapäeval haugisida,
Reedel Riia rääbusida,
Laupäev laiu latikaida,
Pühapäev pühi kaluda!
Mis seal veessa nähtanessa?
Küna oli veessa, auk oli seessa,
Lõhe lõpusid läigitas,
Heidin, heidin, hellad vennad,
Ei siin ole seda meesta,
Kõige selle seltsi seessa,
Kes läeb lõhet lõhkumaie,
Kala katki raiumaie.
Mul oli väike vennakene,
Pisikene poisikene,
See läks lõhet lõhkumaie,
Kala katki raiumaie.
See teeneb lõhele laevad,
Siia laevad alla silla,
Kala laevad kaldaasse,
Pääsu laevad peale vetta.
Kala veessa kaebamaie:
„Oh mina vaene virbelane,
Virbelane, värbelane,

Siiga sirusoomusline,
Lõhe laialõpusline,
Haugi teravhambaline,
Kiiska kondine kalake:
Hommikul ujun meressa,
Lõunal ludistan veessa,
Õhtul keerlen kattelassa,
Vanaherra vaagenassa!“

Kirikusse!

Peremees, peremeheke,
Perenaine, naisukene,
Anna orjale hobune,
Sulasele saanikene,
Miska läeb ori kiriku,
Sulane suguvõsale,
Teenija oma tädile!

Perenaine, naisukene,
Kohe kuuleb, kostab vasta:
Millal läeb ori kiriku?
Jõulus läeb ori kiriku,
Sulane suguvõsale,
Teenija oma tädile,

Perenaine, naisukene,
Kohe kuuleb, kostab vasta:
Tühi teab sinu minemist!
Lubasid nelipühi minna,
Tahtsid minna Jaanipäeval,
Nüüd sa lubad jõulus minna!

Perenaine, naisukene,
Kohe kuuleb, kostab vasta:
Paganal on paadikene,
Tondil tume laugukene,

Sõitku sel ori kiriku,
Sulane suguvõsale,
Teenija oma tädile!

Orava kütt.

Oota, oota, oravake,
Seisa servi linnukene,
Kuni pühin püssikesta,
Harin harmi rauakesta.
Siis läen lindu laskemaie,
Püüda metsast püüdemaie,
Metsast mõtust otsimaie.

Oskan aga orava külge,
Nuhin ma nugise külge,
Trehvan tedre kuke külge,
Läbi paju pardi pihta,
Arusse hanede külge.
Sohu suure linnu külge,
Kure külge koppelisse.

Siis läen, siis läen, vennikene,
Siis läen linnuga turule,
Oravaga alla linna,
Teder teisessa käessa.
Tuleb siis vasta Harju saksa,
Harju saksa, halli kuube,
Sinisukka, siidijalga,
Kohe minulta küsima:
Oh minu kallis kaubameesi,
Kallis kaubame sulane,
Kallis kaupleja poisike,
Mis see teder teilla maksab,
Ostessa orava maksab?
See teder tibuda maksab,

Orav vaka vanu taaldrid,
Külimitu kilingida.
Siis saan tedresta tibuda,
Oravasta taalderida,
Külimitu kilingida.

Sõuaksin ma sõjas surra.

Sõuaksin ma sõjas surra,
Sõjas surra sõitlemata,
Vaenu rüppe variseda
Ilma piinata pikata,
Ilma koole kurnamata,
Ilma taudi tappemata!
Kenam suikuda sõjassa,
Langeda lipu ligidal,
Mõõga mõllul elu müüa,
Ambu noolil hanguneda.
Ei ole ohu orjamista,
Ei ole tõbe tülitsemist,
Valusängil valvamista.
Sõjasurmal suurem ilu,
Suurem ilu hinna poolest,
Võimu kiitus võidumeestest.
Linnud laulvad linnakeeli,
Pilved laulvad pidukeeli,
Sarved hüüdvad Saksa keeli,
Raudsed ristid rahukeeli!

VIII. Puhkamine ja pidu.

Tule, tule, unekene.

Tule, tule, unekene,
Tule, uni, uksest sisse,
Astu, uni, aknast sisse,
Kuku lapse kulmu peale,
Lange lapse lau peale,
Sihi lapse silme peale,
Asuta aseme peale,
Vaju lapse voodi peale!

Mina laulan lapsukesta,
Susuteten sulekesta,
Kui see parti pojukesta,
Kui see hani ainukesta.
Maga kaua, kasva suureks,
Kasva suureks, karjas käija,
Karjas käija, marja tooja,
Orusta hobuste tooja,
Soosta lehma lennutaja!

Õitsel.

Lähme õitsele, õeksed,
Karjakorrale kanaksed!
Õitsel õlled, õitsel viinad,
Õitsel padjad peenikesed,
Õitsel valgeed palakad;
Õitsel sängi saarepuune,
Õitsel mängi männipuune.

Kuusikus oli kuuse sängi,
See oli kuuse kuldasängi,

Männikussa männisängi,
See oli männi mängusängi,
Kaasikus oli kasesängi,
See oli kase kaasasängi,
Lepikus oli lepasängi,
See oli lepa leinasängi,
Haavikus oli haabasängi,
See oli haaba armusängi,

Ütlen uuest' ümber jälle:
Lepa lehed meil linaksed,
Paju lehed padjakesed,
Haaba lehed alusriided.

Kiigel.

Oh minu kuldsed kiigutajad,
Hõbedased õõtsutajad,
Ärge mind kurjast, kiigutage,
Hõelasti õõtsutage:
Ma olen kuri kukkumaie,
Õrna pealta hüppamaie,
Kui mina kukkun, kesse maksab?
Pale mul maksab paari härgi,
Teine pale teise paari,
Silmad sinihalli täku,
Kõrvad kõrvi ruunakese.
Kiigesepad, hellad vennad,
Laske maha, ma paluksin!
Kui ei lase, ei palugi,
Küll mina õõtsun õhtuuni,
Kiigun keskihommikuni,
Laulan laia valgeeni.
Küllap kuuski kurnab piima,
Küllap leppa lüpsab lehma,

Küllap kaski saadab karja,
Vaherpuu joodab vasika.
Muude kari kaugeella,
Muude mullikad murulla,
Meie kari karjaaias,
Meie mullikad mudassa,
Meie lambaad laudassa,
Haned alles aganikus!

Kiige laul.

Kiigesepad, hellad vennad,
Ma tulin kiike katsumaie,
Kas see kiike kannab minda,
Kas kannab kahte kanada,
Kahe kana riideeida,
Kolme kulla kudrusida,
Nelja, viie vidrusida.
Kui ei kanna kiike meida,
Kui ei kanna kana kahte,
Kahe kao riideeida,
Kolme kulla kudrusida,
Nelja, viie vidrusida,
Too kirves, raiu kiike,
Too nuga, noole kiike,
Too väitsi, vesta kiike,
Too tapper, tasuta kiike!
Minu vend teeb uue kiige,
Ilukiige, uhke kiige,
Väravasse vaskse kiige,
Tänavasse täpilise,
Ta toob kiige Kuramaalta,
Kiigesambad Saksamaalta,
Kiige aisad Harjumaalta,

Põhilauad Põldsamaalta,
Tued Türgi teede pealta,
Võllapuu Vene rajalta,
Kiige maksab kümme rupla,
Kiige aisad halli teki,
Põhilauad Poola ruuna,
Võllapuu Vene hobuse.

Siis mina kiigun kõrgeella,
Kõrgeella, kaugeella,
Et mina paistan palju maada,
Paistan palju, maksan palju,
Et mina paistan päevadele,
Läigin mere laenetele,
Pärg mul paistab pilvedele,
Pärja sabad saludele,
Kuub mul paistab Kunglamaale,
Poogakirjad Pikkerilė,
Et tuleb poissi päevapoega,
Kosilane kuudepoega.
Parem peigu tähtepoega,
Kallim peigu kaugelt maalta.

Neidude koor kiigel.

Õekesed, hellakesed,
Lähme rinnu Riia poole,
Pärast piku Pärnu poole,
Tasa Tallilinna poole.
Vaht aga hüüab valli pealta,
Poepoissi poe laelta,
Kodanik koja laelta:
Lööge lukku linna luugid,
Pulgale poe väravad,

Haagile alevi uksed,
Viru neidused tulevad,
Tulid Riiga rikkumaie,
Tallilinna tappamaie,
Põldsamaad põletamaie,
Võnnut kinni võttemaie.
Mina kuulsin, vasta kostsin:
Ei me riku Riia linna
Ega tapa Tallilinna,
Põldsamaad ei me põleta:
Olgu Riia soola tuua,
Tallinna raha taguda,
Põldsamaa põlleda tuua
Jäägu Võnnu võtit tuua!
Riias soolad selgeemad,
Pärnus need pärlid punased,
Tallinnas tabad toredad,
Võnnu võtmeed ilusad.
Põldsamaalla põllud pikad,
Küll on pikad, küll on laiad,
Küll on otsani kirevad.

Üles, üles, meie kiike!

Üles, üles, meie kiike,
Üles, kiike, kõrgeelle,
Kõrgeelle, kaugeelle!
Mis mina nägin kõrgeella,
Kõrgeella, kaugeella?
Kolm oli metsa kõrvustikku,
Üks oli kulda kuusemetsa,
Teine kallis kasemetsa,
Kolmas õunapuu ilusa.
Mis oli kulda kuusemetsa,
See oli noorte meeste metsa,

Mis oli kallis kasemetsa,
Seę oli noorte naiste metsa,
Mis oli õunapuu ilusa,
See oli noorte neitsikeste.

Üles, üles, meie kiike,
Üles, kiike, kõrgeelle,
Kõrgeelle, kaugelle.
Mis mina nägin kõrgeella,
Kõrgeella, kaugeella?
Kolm oli järve kõrvustikku,
Üks oli viha viinajärvi,
Teine kallis kaljajärvi,
Kolmas oli mõdu magusa.

Mis oli viha viinajärvi,
See oli noorte meeste järvi,
Mis oli kallis kaljajärvi,
See oli noorte naiste järvi,
Mis oli mõdu magusa,
See oli noorte neitsikeste.

Üles, üles, meie kiike,
Üles, kiike, kõrgeelle,
Kõrgeelle, kaugeelle.
Mis mina nägin kõrgeella,
Kõrgeella, kaugeella?
Kolm oli välja kõrvustikku,
Üks oli ruuge rukkivälja,
Teine kallis kaeravälja,
Kolmas oli nisu ilusa.

Mis oli ruuge rukkivälja,
See oli noorte meeste välja,
Mis oli kallis kaeravälja,
See oli noorte naiste välja.
Mis oli nisu ilusa,
See oli noorte neitsikeste.

Vastlapäeval.

Vistel, vastel poisikene,
Ei vistel toassa istu,
Vistel istub vainiulla,
Kükitab küla vahella,
Ootab liu laskijada,
Kelgu peale istujada.

Kes läheb liugu laskemaie,
Sellel kas'ku pikad linad,
Pikad linad, lahked linad,
Liugu ja laugu, liugu ja laugu,
Liugu laugu laste jalad,
Sea jalad, vastla jalad!

Linad liu laskijale,
Tutrad toas istujale,
Ebemed eestavedajale,
Takud takkatõukajale!

Kes ei tule liugu laskma,
Selle linad likku jäägu,
Aia alla hallitagu,
Seina äärde seenetagu!

Kes ei tule liugu laskma,
Kas'ku kask sel kaela peale,
Õunapuu õlade peale,
Niinepuu nisade peale!

Mardid.

Tere, tere, teie tuppa,
Marija teie majasse,
Püha neitsi põrandule.
Kas lubate tubaje tulla,
Hoosta hoovie ajada,

Sälgu sambasse siduda,
Varsa varnaje niduda?
Kui ei luba tuppa tulla,
Pööran ümber ma hobuse.
Kui luba tubaje tulla,
Peretütar peenikene,
Tõuse üles voodiista,
Puhu tulda kuke suusta,
Keeruta kana ninasta.
Lõõtsu lõhe lõualuusta.
Peretütar peenikene,
Kui pole piirguda peossa,
Tõmma tohtu toa laesta.
Kui pole tohtu toa laessa,
Tõmma pinda parrestagi,
Kui pole pinda parressagi,
Võta roogu räästa seesta,
Kui pole roogu räästa seessa,
Too aga pikasta pinusta,
Kui pole pikassa pinussa,
Too aga soosta sambelaida,
Mädajärvest mättaaida.
Ikka pea tuli toassa,
Säde sängi sambaassa,
Et saaks Mardid tulda näha,
Tulda näha, tutvust teha,
Harva Mardid maalla käivad,
Harukorral aega saavad,
Ainu korra aastaassa,
Kaksi korda Kadrigagi!
Mart pole tulnud maada mööda,
Mardid tulnud taevaasta,
Kullasta kõrendat mööda,
Hõbedasta õrta mööda,
Vaskista vahendit mööda.
Uks oli tulla, värav minna,
Uks oli minna uulitsale,
Värav minna vainiulle,

Tänav teiseje talusse,
Mulk oli põllule pugeda;
Mart tulnd kuke ajal kottu,
Hämariku ajal ära,
Saanud siia valgeeksi.
Siin on pikad istepengid,
Ja on laiad söömalauad,
Ja on kõrged hõbekannud,
Ja on viksid viinakruusid.
Teil on suvised sulased,
Kangelased kasvandikud,
Need ei tunne tuppe teha,
Härjasarvi kirjutada.
Aja eest vanad sulased,
Võta meida perepoisteks.
Me tunneme tuppi teha,
Härjasarvi kirjutada.
Ava uksi, auusa lapsi,
Tõsta telki, eide tütar,
Ukse põõnusta põrutan,
Sagarista raiun ukse,
Keskelt ukse keeran lõhki,
Meil on hulgas ukseseppa,
Seltsissa sagaraseppa,
Poisikesed pulgasepad.
Kui ei ava auusa lapsi,
Tõsta telki eide tütar,
Avan ise ometigi,
Sisse viskan vilja õnne,
Lee ette linade õnne,
Taha nurka tatterida,
Kesk tuba kena nisuda.
Pereeite, eidekene,
Tõuse üles voodiista,
Sihi sinna seina peale,
Vahi sinna varna peale,
Võta võtmeed võresta,
Kepsi minna kelderisse,

Kapsi minna kamberisse,
Üle õue hooneesse,
Too Mardi toobikene,
Kanna Mardi kakukene,
Kui ei täi täita kintsu,
Võta kintsu pooleeksi,
Ei täi kahte kapsa peada,
Anna üksi ainukene.
Võta võida vitsikusta,
Muretse meile munegi,
Küünlaid peale keerulisi.

Tantskem, tantskem, Mardikesed,
Marti tantsib, maa müdiseb,
Põllu peenrad põrisevad,
Mõõka helkuda helistab,
Tähed löövad täringida,
Kuu kulla rattaaida.

* * *

Aitüma pereisale,
Aitüma pereemale
Mardil andi andemasta,
Saia kakku kandemasta,
Liha kintsu kinkimasta.

Pereisa, taadikene
Mis mina sinule soovin:
Laugud härjad, laiad sarved,
Need lähvad vara vaole,
Need lähvad kündes külasse,
Vagu veerdes vainiulle.
Need teevad odrad orgudesse,
Kaerad jõe kaldaalle,
Rukkid kõrva kuusikusse.
Seda ma sinule soovin.

Pereeite, eidekene,
Mis mina sinule soovin?
Laudad täide lambaaida,
Aganik hanesid täide,
Sõnikud siguda täide,
Põhud täide põrsaaida,
Katused kanuda täide.
Seda ma sinule soovin!

Perepoega, poisikene,
Mis mina sinule soovin?
Tallije täku tasase,
Peale latteri ladusa,
Ei see hirnu heinasida
Ega karju kaerasida,
Hirnub selga istujada.
Karjub pähä päitseida.
Seda ma soovin sinule.

Peretütar, peenikene,
Mis mina sinule soovin?
Kirstu täide kiilutuda,
Vaka täide vaalituda,
Kõrenda kenu riideida,
Seda ma sinule soovin!

Kadrid.

Eile Kadrit oodatie,
Täna Kadrit vaadatie,
Nüüd on Kadri koju tulnud.
Laske Kadri tuppa tulla,
Kadri küüned külmetavad,
Jala varvad valutavad.
Tal pole tuba, kust ta tuleb,
Tal pole aita, kus ta astub,

Tal pole kammert, kus ta kõnnib.
Tuisku Kadril toa eesta,
Sadu soja sauna eesta,
Ale uue aida eesta.
Kaste kauni kambri eesta.
Vesi õhtul ja hommikul,
Vesi veereb vaagna seessa,
Tantsib taarikannu seessa!
Kadril kaskine hobune,
Viherpuune vitsukene,
Sarapuune saanikene,
Kibuvitsust kelgukene,
Vahtrapuusta valged aisad.
Lodjapuune loogakene.
Pereeite, eidekene,
Peretaati, taadikene,
Perepoega kuldkübara,
Peretütar kuldakinga,
Pereite kuldapõlle,
Tõuse üles tooli pealta,
Astu nüüd aseme-pealta,
Lase Kadri tuppa tulla,
Kadri tulnud kaugelt maalta,
Üle soo, üle rabade,
Üle pika piirumetsa,
Üle laia laua metsa,
Kõrge puu kõverametsa.
Kadri vingub villasida,
Tahab taku koonalida.
Kadri ei söö sealiha,
Siga songib söömaajal,
Kadri ei katsu kanamuna,
Kukk on kana puudutanud,
Kadri ei võta lehmavõida,
Härg on lehma haisutanud.
Kadri küsib küljeliha,
Laugu lamba laudeliha!

Nuku laul

Lähme nukku ehtimaie,
Vaesta lasta valmistama,
Kägu kulda kingitsema!
Ehi nukku, eeri nukku,
Ehi neilla ehteilla,
Mis su emal enne olnud,
Vanaema valmistanud:
Pane peale pardisulgi,
Liida peale linnu sulgi
Metsasta mehiku sulgi!
Pea silmad, soe pea,
Selga aja linahame,
Peale pihta peenikene,
Jalga pane sulesukad,
Otsa kingad keerulised,
Pane ümber suuri sõba
Nii kui pooli põdranahka,
Pane vööle suuri vööda
Nii kui laia tõrre vitsa,
Lase ette laia põlle
Nii kui isa aida uksi,
Rinda pane suuri sõlgi
Nii kui kuu taevaasse,
Heida kaela helme korrad,
Pane pähä laia pärga,
Ehi sõrmed sõrmusilla.
Säe sääred jooksemaie,
Labajalad laskemaie,
Kõdarad kõrisemaie!

Jaanipäeval.

Jaanikene, saanikene,
Millal Jaani saani saie!

Jaan tegi saani salussa,
Kirju korju kaasikussa,
Jgal päeval lõi ta laastu,
Igas kuus pani kodara,
Nädalas ta neetis naela,
Igal aastal laskis augu,
Sajal aastal sai ta saani.

Kutsus isa vaatamaie.
Isa ütles: see on hea.
Kutsus ema vaatamaie.
Ema ütles: see on hea.
Kutsus venna vaatamaie,
Venda ütles: veel on puudu!

Mis on saanilla veaksi?
Seda on saanilla vigada:
Etteje hüva hobune,
Kannule Kalevi poissi,
Sisse südi neitsikene,
Aisad ette õunapuised,
Rangid kaela vahterasid,
Ja looka peale künnapuine.

Otsitie, kõnnitie,
Otsitie meie metsad,
Kõnnitie Kõnnu kõrved,
Tallatie Torma laaned,
Sõtkuti salu sinine,
Rudjuti rohi punane.
Tuli üksi metsa tukka,
Sai üksi metsa salka,
Kuhu peale päev ei paistnud,
Kuhu kuu ei kumendanud,
Lind ei oksale osanud,
Madu ei juurilla maganud,
Sealt need aisad hakatie,
Ja see looka lõigatie
Ja need rangid raiutie.

Kust saab halli aisadele?
Isa tallis halli täkku.
Sealt saab halli aisadele.
Kust saab kutsari kannule?
Jaani ise kutsariksi,
Kannul Kalevi poisike.
Kust saab saanis sõidetavat?
Külas küllalt kudruskaelu,
Neist saab saanil sõidetavaid.

Pulmasõit.

Kui mind pulma kutsutie,
Peiupoisiks palutie,
Isa ei uskund hoosta mulle,
Ema ei annud uuta kuube,
Õde ei annud hõbesõrmust,
Vend ei vaskivaljaaida.
Läksin alla heinamaale,
Heintest tegin ma hobuse,
Kasteheinast kabjad alla,
Rauda heinast rauad alla,
Nagle lehest naelad sisse,
Paju koorest päitsed pähä!
Iookse hobu, jõua hobu,
Kus need hiired heina teevad.
Looga otsad loogu võtvad,
Saaniaisad saage veavad,
Iookse hobu, jõua hobu,
Iookse hobu sinna maale
Kus need kuked kulda söövad,
Kuked kulda, kanad karda,
Haned haljasta hõbedat,
Varesed vana vaskeda,

Sead selgeda tinada,
Kus see tikut teebki aida,
Västrik väike väänab vitsa,
Lõokene lõhub hirsi!

Pulmas.

Ehi. ehi, neiukene,
Ehi ruttu, et sa jõuad,
Seädi valmis, saaks minema,
Meid ju hulk on ootamassa,
Sada saani seisamassa.
Ju ootab uju hobune,
Külmetab küdide kõrvi,
Naksutab nadude halli,
Peksab peada peiu päitsu,
Lehib peiu lehtelauku,
Tantsib taadi ummirauda,
Tikub teeda sõitemaie,
Laia välja laskemaie.

Öö on pikka ja pimeda,
Tee on kitsas ja kivine,
Augud suured ja sügavad,
Kaldad kõrged ja kavalad,
Meie tee on teademata,
Meie maa on mõõtemata,
Viis on väinaa vahella,
Kuus on kuivaa haruda,
Seitse jäästa järvekesta,
Kaheksa kalamereda,
Üheksa hõbeojada,
Kümme külma allikada!

Humalas ja õlut.

Humalas orussa oigas,
Käbi kärkis põõsaassa:
„Tule, tule, noori meesi,
Vii mind välja virra tarvis,
Kanna kööki katelasse,
Sealt mina tõusen tõrre peale,
Kasvan kannu ääre peale,
Paisun pika renni peale.
Ajan kõik tõrred tõusemaie,
Käänan kannud käärimaie·
Õlut oli hullu, taar oli tarka,
Võttis meeled meeste peasta,
Pooled meeléd poiste peasta,
Oimud naiste otsa eesta.
Mehed mütsata mürasid,
Naised tanuta tantsisid,
Poisid pooli põlvelie.

IX. Nali ja pilge.

Kedra, Liisu.

Kedra, Liisu, memmetütar!
Kudas kedran, memmekene,
Käed mul haiged, jalad haiged,
Kõik mu luud ja liha haiged!
Kedra, Liisu, memmetütar!
Ma läen homme Pärnu linna,
Ostan sulle uue põlle!
Kudas kedran, memmekene,
Käed mul haiged, jalad haiged,
Kõik mu luud ja liha haiged!

Kedra, Liisu, memmetütar!
Ma läen homme Riialinna,
Ostan sulle uued kingad.

Kudas kedran, memmekene,
Käed mul haiged, jalad haiged,
Kõik mu luud ja liha haiged!

Kedra, Liisu, memmetütar!
Ma läen homme Pihkvalinna,
Ostan sulle suure sõba!

Kudas kedran, memmekene,
Käed mul haiged, jalad haiged,
Kõik mu luud ja liha haiged.

Kedra, Liisu, memmetütar!
Ma läen homme Võrulinna,
Ostan sulle noore mehe!

Kedran, kedran, memmekene,
Käed mul terved, jalad terved,
Kõik mu luud ja liha terve!

Suveks Soome!

Õekesed, hellakesed,
Lähme ära siita maalta,
Lähme suveks Soomemaale,
Talveks taha Turjamaale,
Teeme seal kivist kiriku,
Kase lehtedest kabeli,
Lööme sisse raudsed ristid,
Hõbedased õrrekesed.

Ütlen aga uuest' ümber jälle:
Kui meie ära läheme,
Kes need siisap tööda teevad?
Tüdrukud need töö teevad,

Helmekaelad niitvad heina.
Kudruskaelad teevad kuhjad.
Kuhjad paistvad Kuramaale,
Saod suured Saksamaale,
Hakkjalad Alutahaje.
Kui me lähme siita maalta,
Maale tuleb neiu nälga,
Neiu nälga, piiga puudu.
Küll siis hobul otsitakse,
Sälu säärel sõidetakse,
Kuldakabjal kuulatakse,
Vaskikabjal vaadatakse.
Tuld siis löövad hooste turjad,
Sädemeida sälu sääred,
Vilku, välku varsa kabjad,
Neiu hulka otsidessa,
Piiaparve püüdessagi.

Kanade pidu.

Kukekesed, kanakesed,
Lähme lattu siplemaie,
Sibistama, sabistama,
Lao kaela kaapimaie,
Tera sulle, teine mulle,
Kolmas koti kandajale.
Viime vilja veskeelle,
Teeme teogi õluta.
Valame siis vaadi viina,
Kutsume kokku kurvad linnud,
Ajame kokku hallid linnud,
Ei me kutsu kullikesta,
Ega kulli naisukesta,
Kull on kuri kiskumaie,
Kulli naine nokkimaie,

Võttis tupest tulise mõõga,
Alta hõlma halli raua.
Raius kure uue kuue,
Kiskus ronga uue rüüe,
Varese vana kasuka.
Siili siidisukakesed.

Karu saatjad.

Karu läks muiste muile maile.
Jättis jäljed siiamaale,
Teised jäljed Poolamaale,
Teel tegi kolme pojukesta:
Üks sai Hiiumaa isandaks.
Teine Pärnumaa päälikuks,
Kuresaarde kolmas kohtusaksaks.
Kes läks seda karu saatma?
Isand emand tõllaga.
Pime kutsar piitsaga,
Vanamees valge kasukaga,
Lehma leedi vasikaga,
Lammas laugu tallega,
Siga seitsme põrsaga
Ja hobu oma warsaga!

Mul tuli Virust võõraid.

Mul tuli Virust võõraaida,
Virust võõraid, Soomest sõpru.
Kudas võtan vasta võõraid,
Kudas küla kosti saada?
Kass mul alles katkumata,

Kärbse kaela käänamata,
Hiire hingi võttemata,
Tõhku puha tõmmamata.
Täitäkku tappemata,
Orav metsast otsimata.

Siga läks tööle, mõõk oli vöölla,
Lutika pea lumine,
Kits läks killavoori peale,
Lammas laudile magama,
Konn läks kolme vallaga,
Läks aga Riiga viina viima,
Hiiri istus, müts oli peassa!

Saare imed.

Lähme, lähme Läänemaale,
Saame suure Saaremaale,
Saaremaal sada imeda,
Iga ime iseviisi:

Ütlen uuest ümber jälle,
Varsti vana järje peale,
Paremile lugudele.
Uuest uusile sõnule:
Lähme, lähme Läänemaale,
Saame suure Saaremaale
Saaremaal sada imeda,
Iga ime iseviisi
Heinam oli õue alla.
Vikat niitis, ma vilistin.
Reha aga riisus, mina kandsin,
Põldu oli peale õue,
Härjad kündsid, ma magasin,
Sirpi lõikas, ma sidusin.
Kaasik oli koppelissa,

Koerad kündsid, härjad hauksid,
Koerad kündsid, kohvad jalas,
Lammas läks laudile munele,
Kana tõi kaksi tallekesta,
Hobu häriku vasika,
Lehma täkut varsakese.
Hobu tõstis toa taga,
Siga sõitis sadulaga,
Hunt oli hullu, mõõk oli vöölla.
Karul olid kannuksed jalassa,
Käsipuss oli kärbasela.
Ütlen uuest ümber jälle,
Varsti vana järje peale:
Seal olid linnud liiga töössa,
Valged linnud väga vaewas,
Lõo oli põllul lõikamassa,
Kiivit kinni sidumassa,
Part oli parmasse panemas,
Kulli kuhila kogumas
Seal oli rähni rehemeesi,
Kotkas koju kandemassa,
Vares parsile panemas,
Kirwes raius, ma ladusin.
Ütlen uuest ümber jälle,
Varsti vana järje peale:
Saaremaal sada imeda,
Iga ime iseviisi:
Seal on herrad äkke eessa,
Vanad prouad troska eessa,
Vanad preilid ree eessa,
Herra sõidab, äkke taga
Proua sõidab, troska taga,
Preili sõidab, regi taga.
Seal need preilid rehte peksvad,
Vanad herrad varta löõwad,
Seal on tuid tuulamassa,
Seal on püüd pühkimassa,
Rehte rebased ahtemas,

Varesed koju vedamas.
Kured kuhilast tegemas.
Hani aita heitemassa,
Harakas aeda tegemas.
Teder teivaid wahendamas.
Virtsik vitśu väänamassa.

Hiire pulmad.

Hiire isa surmapäeval,
Rotipoja pulmapäeval
Rotitütar sai mehele,
Nirgi noorema pojale.
Neil olid uhked pulmalised:
Hunt oli viie viiuliga,
Karu kahe kanneliga,
Vares vaskisaabastega,
Tihane tinase reega,
Kukke kuldse kannustega,.
Kana kogu oma karjaga,
Teder takuse tanuga,
Püü põliste pükstega,
Rääku restis rätikuga,
Kiivit kõvera kepiga.
Hiir tuli oma isaga,
Rott tuli roobi varrega,
Mutid musta kuubedega,
Kassi kahe pojaga,
Koera kolme jalaga.
Kuusk oli kulla kutsevööras,
Kuusel kullane kübara,
Mänd oli kallis mängumeesi,
Männal laiad lakapealsed,
Pihlakas oli peiupoissi,
Pihlakal on pikka mõõka,

Kask oli kallis kaasanaene,
Kasel kaimul valged käiksed,
Tamm oli tarka tallipoissi,
Tammel tüttered tasased.
Lepp oli laua lapuline,
Lepal laia rätti peassa.
Sokk oli söögi valmistaja,
Rebane roa tegija,
Kana kalja kättekandja,
Lõo vaene lõhkus puida,
Susi seal soendas õluta,
Karu küpsetas kalada,
Põder pühkis põrmandaida,
Jänes talu taldrikuida,
Harakale anti annid,
Vööd kenamad kirbule,
Seale saivad sääre paelad.
Kõik olid pulma kutsevöörad,
Kurg jäi üksi kutsumata,
Vares vasta võttemata.
Ärgu olgu kurge kurba,
Vares vandeida pidagu,
Koju jäivad kolmed road,
Linnu lipsud, kana kopsud,
Sada sitika südanta,
Kümme kirbu küljeluuda,
Sada sääse sääreluuda.

Lõpetuseks.

Nüüd on järge jättamine,
Sõnajärje sõlmimine;
Ärge lootke, et mul lõpvad,
Lõpvad sõnad sõudemasta,
Kenad sõnad keele pealta,

Lahked laulud huulte pealta.
Enne lõpvad metsad puusta,
Enne heitvad heinad maasta,
Enne kui mul laulud suusta,
Laulusõnad sõudemasta:
Koju jätsin kotitäied,
Maha jätsin matitäied,
Parsile palakatäied,
Vana aita vakatäied!

Silma puutunud tähtsamad trükivead:

Leh. ~~28.~~ 23 Südihända - siidihända.
„ 44. Äti - äti.
„ 48. Sõu sõlgi - sõua sõlgi.
„ 50. Pärja jäänud - pärga jäänud.
„ 51. Suisa - Suisa suud.
„ 60. Kas aeda - Katsu aeda.
„ 60. Kasu on - Kas on.
„ 75. Kirvest ikast - Kirvest kasta.
„ 82. Anna aga - Anne aga.
„ 85. Paksu meesa -
„ 92. soostaju - soost aga.
„ 92. Kuuldaje kodule - kuuldagi kodule.
„ 93. Kullab - kullad.
„ 99. neiduje tubaje - neidude tubaje.
„ 103. Varvas suusa - varvas suussa.
„ 104. mamme - mamma.
„ 117. Taadirooka - taadi rooska.
„ 117. mina rikkund - muna rikkund.

Leheküljel 106 puudub liigi pealkiri II. laul.

Vähematest vigadest saab igaüks ise aru.

Sisu.

I. Jutustavad laulud.

II. Laul.

III. Kodu ja võõrsil.

IV. Perekonna elu.

V. Mure ja lein.

